

Jaarverslag en jaarrekening 2018

Opera*zuid*

Inhoudsopgave

1. Verslag Raad van Toezicht 2018	4
2. Bestuursverslag Jaarrekening 2018	6
2.0 Voorwoord	6
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Financiële positie.....	12
2.3 Culturele Prestaties.....	15
2.3.1.a. Grote zaal producties	15
2.3.1.b. Kleine producties / samenwerkingsprojecten	21
2.3.2 Randprogrammering 2018.....	23
Concertino's, presentaties, toonmomenten, werktheaters	27
2.4 Samenwerkingen	32
2.5 Educatie	34
2.6 Publieksbereik.....	40
2.7 Talentontwikkeling	42
2.8 Producties 2019 en seizoen 2019-2020	44
3. Organisatie en bestuur	48
3.1 Governance Code Cultuur.....	48
3.2 Beleid Code Culturele Diversiteit.....	51
3.3 Samenstelling Bestuur en Raad van Toezicht met schema aan- en aftreden	54
4. Jaarrekening 2018	57
4.1 Balans per 31 december 2018.....	57
4.2 Categoriele exploitatierekening 2018	58
4.3 Kasstroomoverzicht 2018.....	60
4.4 Grondslagen voor de Jaarrekening	61
4.5 Toelichting balans per 31 december 2018.....	66
4.6 Toelichting exploitatierekening 2018	71
5. Prestatieoverzicht 2018	79
6. Handtekeningenblad	80
7. Controleverklaring	81

“De werkelijkheid tonen is mooi, heel mooi. Maar nog veel mooier is het, de werkelijkheid te verbeelden, haar opnieuw uit te vinden.”

Giuseppe Verdi

“This shall be our reply to unhappiness: to make art, more intensely, more beautifully and more devotedly than ever before.”

Leonard Bernstein

1. Verslag Raad van Toezicht 2018

De Raad van Toezicht heeft het verslag van het Bestuur over het boekjaar 2018 goedgekeurd. De jaarrekening is door Wolting & Versteegh Accountants en Belastingadviseurs gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening vastgesteld en décharge verleend aan het Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft de taak om toezicht te houden op het beleid van de directie van Opera Zuid, stelt zich daarbij actief op en staat het Bestuur ook met raad en daad ter zijde. Bij de vervulling van zijn taak richt de Raad zich op het belang van Stichting Opera Zuid en haar stakeholders, waaronder haar subsidiënten en bezoekers. Het toezicht richt zich onder andere op het doelmatig en efficiënt besteden van de door subsidie verkregen middelen en het verwerven van eigen inkomsten.

Ook in 2018 is de aandacht van het bestuur en het managementteam van Opera Zuid intensief gericht geweest op verdere ontwikkeling van de artistieke kwaliteit, de bedrijfsvoering, het financieel beheer en de kwaliteit van de organisatie. Thema's die regelmatig aandacht kregen in het overleg tussen de Intendant en de Raad van Toezicht waren:

- Prioriteit te geven aan de realisatie van artistieke kwaliteit binnen de beperkte financiële ruimte. Daar is het gezelschap opnieuw in geslaagd.
- Bezoekersbereik en de versterking van de marketingfunctie;
- Verdere versterking van het financiële beheer waaronder budget-en liquiditeitsbewaking;
- Vernieuwing van het Personeelsreglement;
- Ontwikkelingen op het gebied van cultuurbeleid en de mogelijke gevolgen daarvan voor Opera Zuid;
- Ontwikkeling van een toekomstvisie die erop gericht is opera van hoogwaardige kwaliteit te realiseren voor een breed publiek op basis van een programmering die zich onderscheidt van die van de andere grotere gezelschappen in Nederland. Voorwaarden daarbij zijn o.a. voldoende bezoekersbereik en voldoende zichtbaarheid. Dit is alleen te realiseren indien Opera Zuid opnieuw weer drie grote producties per seizoen kan brengen.

Door het afscheid van twee van zijn leden ontstonden in de Raad van Toezicht in 2018 twee vacatures. Een van beide vacatures is in de loop van het jaar ingevuld met de komst van Mevrouw E. Blanksma - van den Heuvel, burgemeester van Helmond.

De Raad van Toezicht dankt alle medewerkers voor hun grote inzet en passie gedurende het afgelopen jaar.

G.H. Hoefsloot, Voorzitter Raad van Toezicht

2. Bestuursverslag Jaarrekening 2018

2.0 Voorwoord

“Opera is een testcase voor de helende kracht van muziek in chaotische tijden,” zo zei de Amerikaanse zangeres Joyce DiDonato in een interview. Deze uitspraak raakt de kern van het diepgewortelde geloof van Opera Zuid in de *verbindende* en *vervoerende* kracht van opera, die als geen andere kunstvorm de diepste essentie van ons individuele én gedeelde mens-zijn tot uitdrukking kan brengen en die, voorbij de grenzen van wat ons onderscheidt en verdeelt, voorbij de grenzen van wat woorden vermogen, het *onzegbare* tot klinken brengt, en ons in onze vervoering een glimp kan tonen van een einder, waar, in de woorden van Ludwig Wittgenstein, ethiek en esthetiek één zijn.

Vanuit deze missie en overtuiging is Opera Zuid ook weer in 2018 met passie, ambitie en een flinke dosis inventiviteit aan de slag gegaan om twee grote, internationale top-producties én de wereldcreatie van een nieuwe Nederlandse kameropera te realiseren. Het pad van vernieuwing en hervorming dat in 2017 werd ingeslagen – met focus op artistieke kwaliteit, reorganisatie en verdere professionalisering van de interne werking en intensivering van samenwerkingsverbanden – werd in 2018 verder gevolgd, met inspanning en met succes.

Opera Zuid is erg trots op en blij met de talloze prachtige reacties die we van publiek, pers, partners en stakeholders hebben ontvangen. De mooie eer die ons te beurt viel toen we door pers en publiek gelauwerd werden als *Opera van het jaar 2018* (met onze productie *A Quiet Place*) was een prachtige bekroning én beloning voor een bijzonder jaar.

De mooie resultaten van 2018 zouden niet mogelijk zijn geweest zonder de mateloze inzet, toewijding, betrokkenheid, flexibiliteit en vakkundigheid van het kleine, maar bijzonder gedreven team van Opera Zuid medewerkers. Ook ons team van vaste freelance technici heeft dit jaar wonderen verricht. Ons kostuumatelier heeft een grote bijdrage geleverd aan de realisatie van de ambitieuze kostuums van de coproductie van *Un Ballo in Maschera* met de Opéra National de la Lorraine in Nancy. Opera Zuid dankt alle medewerkers voor hun prachtige en waardevolle werk.

2.1 Inleiding

“Een dik jaar is Waut Koeken intendant van Opera Zuid. Ondertussen zijn de contouren van zijn aanpak duidelijk. De Belg is niet bang om zijn nek uit te steken voor weinig gespeeld repertoire. (...) Zoveel lef verdient lof, bovendien getuigt het beleid over de samenstelling van de zangers bezetting – een goede mix van jong talent en ervaring – van meer realiteitszin.” (Maurice Wiche, Trouw (5-sterren), 15 november 2018).

2018 was een heel bijzonder en bijzonder intens jaar voor Opera Zuid, een jaar waar we met trots en voldoening op terugkijken. Door de bewuste selectie van nationale en internationale topsolisten, regisseurs en dirigenten, ragfijne artistieke omkadering, doorgedreven dramaturgie en een grote dosis verbeeldingskracht breidde Opera Zuid de artistieke kwaliteit van haar producties verder uit. Daarnaast werd ook het in 2017 ingezette vernieuwingstraject op het vlak van interne organisatie, castingprocedures, productieprocessen en budgetsturing voortgezet.

Producties

Opera Zuid bracht in 2018 twee grote operaproducties voor een breed publiek ten uitvoer: *Un Ballo in Maschera* van Giuseppe Verdi en *A Quiet Place* van Leonard Bernstein. Beide producties waren internationale coproducties en samenwerkingsprojecten: *Un Ballo in Maschera* coproduceerden we met maar liefst vier belangrijke partners: de Opéra National de la Lorraine in Nancy (Fr), de Théâtres de la Ville de Luxembourg (Lu) en de operahuizen van Angers-Nantes en Rennes (Fr) en *A Quiet Place*, die we brachten in het kader van de wereldwijde viering van de Leonard Bernstein Centennial, maakten we in samenwerking met het prestigieuze Grand Théâtre de la Ville de Luxembourg, waar we samen met onze partner philharmonie zuidnederland gasteerden. Van beide operaproducties heeft Opera Zuid een mooie en goed bezochte tournee kunnen realiseren. Beide producties werden met veel enthousiasme door publiek en pers ontvangen. Zo regende het sterren voor *A Quiet Place* en werd deze productie zelfs uitgeroepen tot *Opera van het jaar* door *Place de l'Opera*. *Un Ballo in Maschera* kreeg ook in de Franse en internationale pers bijzonder mooie recensies.

Naast deze twee ambitieuze grote zaalproducties realiseerde Opera Zuid in 2018 ook de wereldcreatie van de nieuwe kameropera *De Grens* van de jonge en bijzonder getalenteerde Nederlandse componist Jan Peter de Graaf, die we brachten in het kader van de herdenkingen rond 100 jaar einde van de Eerste Wereldoorlog. Dit project maakten we in samenwerking met talentenmakelaar VIA ZUID en de Stichting Leonore.

Samenwerking

“Wie klein is moet slim zijn, dat heeft Koeken goed begrepen.” (Zuiderlucht, Opera Zuid kan toveren, 1 januari 2019). Vandaar dat Opera Zuid trots is op de vele samenwerkingen en coproducties die dit jaar gerealiseerd zijn – en die in de toekomst zullen worden voortgezet en uitgebouwd. In het voorjaar van 2019 speelt onze coproductie van *Un Ballo in Maschera* in Angers en in Rennes en er lopen gesprekken met de Opera van Oviedo in Spanje, die de productie in het najaar van 2019 willen programmeren. Met de Nouvel Opéra Fribourg werd een coproductie opgezet voor Mozarts *Die Zauberflöte* (in Fribourg uitgevoerd in december 2018 en januari 2019, met de Nederlandse talenten Peter Gijsbertsen en Bart Driessen in hoofdrollen; bij Opera Zuid in het najaar van 2019 op het programma) en lopen gesprekken over toekomstige samenwerking; en ook met het Parijse gezelschap Opera Fuoco lopen gesprekken over samenwerking. Vanuit haar unieke geografische positie in het zuiden van Nederland, opent Opera Zuid op deze manier een cultuurpoort naar het verdere zuiden van Europa – België, Luxemburg, Frankrijk. Maar ook landelijk en regionaal intensificeert Opera Zuid haar samenwerkingsverbanden: in de eerste plaats met onze partner philharmonie zuidnederland, maar ook met gezelschappen en instellingen als de Toneelgroep Maastricht, Via Zuid, Holland Opera, Stichting Leonore, de Muziekgieterij, de European Opera Academy, de Conservatoria van Maastricht en Tilburg, de (mede door Opera Zuid opgerichte) Koor Academie Maastricht en tal van andere organisaties. Opera Zuid verheugt zich ook bijzonder op de vruchtbare samenwerking met haar collega-BIS-instellingen De Nederlandse Reisopera en De Nationale Opera & Ballet – onder meer via een gemeenschappelijke inzet voor het talentprogramma van de Nationale Opera Studio.

Onder de streep

Financieel sluit Opera Zuid af met een klein negatief jaarresultaat. De producties waren zeer ambitieus en hebben een uiterste inspanning gevraagd van de organisatie. De meerkosten konden niet volledig gecompenseerd worden door de hogere opbrengsten. Opera Zuid heeft het moeilijk door de erg krappe budgetten en de flinterdunne marges, waardoor we onze taken op het vlak van artistieke vernieuwing, talentontwikkeling, publieksvergroting en educatie met moeite kan vervullen.

In haar doorontwikkeling loopt Opera Zuid tegen de grenzen aan van haar budgettaire mogelijkheden. We ervaren een grote spanning tussen ons artistieke kwaliteitsstreven en onze ambities enerzijds, en de financiële realiteit anderzijds.

Toekomst

Hetgeen reeds bereikt is, geeft echter vertrouwen voor de verdere toekomst. Een toekomst die, om de titel van de adviestekst over de opera- en muziektheatersector in Nederland van de Raad voor Cultuur te parafraseren: *al lang begonnen is*. Opera Zuid staat weer op de kaart – lokaal, regionaal, landelijk en internationaal.

Het is de grote ambitie van Opera Zuid om in de toekomst opnieuw drie eigen operaproducties per jaar te kunnen maken, om zo onze maatschappelijk en artistieke rol nog beter te kunnen vervullen. Op korte termijn trachten we dit streven te realiseren door randprogrammering en slimme samenwerkingsprojecten, om op die wijze ook tussen de twee grote tournees door voldoende zichtbaar te blijven voor het publiek en voldoende artistieke kansen te kunnen bieden aan jong talent.

Het nieuwe jaar 2019 focust Opera Zuid zich volledig op twee grote operaproducties: *Fantasio* van Jacques Offenbach (in samenwerking met het danstheatergezelschap Club Guy&Roni en het mode-ontwerpersplatform Fashion Clash) en *Die Zauberflöte* van Mozart (in coproductie met de Nouvel Opéra de Fribourg in Zwitserland).

Transformatie

Opera Zuid transformeerde tijdens het overgangsseizoen 2017-2018 van huisensemble naar productiehuis. Met veel passie en ambitie, en met een vernieuwde wijze van produceren en casten, is Opera Zuid de uitdaging aangegaan om met kleine budgetten grootse opera-ervaringen te creëren voor *iedereen*. Passie, inventiviteit en authenticiteit zijn de sleutelwaarden om dit mogelijk te maken.

Dit proces werd in de loop van 2018 nog een versnelling hoger geschakeld. Met name op het vlak van de interne organisatie en de professionaliseringsslag die daarbij werd gemaakt, heeft Opera Zuid aanzienlijke vooruitgang en efficiëntiewinst kunnen boeken. Een eenvoudiger en directer organogram, verbeterde overlegstructuren en nauwer teamwerk, uitbreiding van de taken en bevoegdheden van de Uitvoerend Producent, het aantrekken van een nieuwe productie leider en dito coördinator marketing en communicatie, de uitbreiding van het managementteam met de controller en de producent, verbeterde financiële rapportage en sturing, een ge-update arbeidsvoorwaardenregeling en het creëren van een werkcontext waarin vertrouwen, flexibiliteit, creativiteit, vakkennis en beroepstrots centraal staan, zijn voorbeelden van de werven waarop in 2018 met succes is gewerkt.

Dit transformatieproces, met een kleine maar succesvolle productiekern als resultaat, heeft in de loop van het jaar reeds vruchten afgeworpen. Zoals in het voorwoord reeds gesteld zouden

we de ambitieuze projecten en erg mooie resultaten van 2018 niet hebben kunnen bereiken zonder de tomeloze inzet van onze medewerkers. Opera Zuid merkt dat de belangstelling voor haar werking en haar producties groot is, zowel vanuit het publiek als vanuit kunstenaars – zangers, regisseurs, vormgevers - en diverse culturele partners die graag de samenwerking met Opera Zuid aan willen gaan. Ook vanuit de pers was er in 2018 veel aandacht voor de producties die Opera Zuid heeft gemaakt.

Grenzen

Toch blijft er nog een hele weg te gaan. Opera Zuid loopt fel tegen de grenzen van haar capaciteiten aan. Bepaalde taken kunnen we slechts met de grootste moeite vervullen. We hebben te weinig marge en mogelijkheden om onze ambities – met name op het vlak van educatie en participatie – waar te kunnen maken.

Marketing, publiekswerking en fondsenwerving blijven, ondanks de professionaliseringsslag die werd gerealiseerd, punten van zorg, door de krappe bezetting. De producties kunnen minder door het land reizen dan wenselijk is. Er is geen marge voor mislukking: qua lef, artistieke vernieuwing (artistieke en maatschappelijke risico's) en talentontwikkeling lopen we met 'slechts' 2 grote producties per jaar op het scherpst van de snee. Er is te weinig marge voor omkadering en randprogrammering. Onze kernbezetting is te klein, waardoor we slechts met de grootste moeite aan de voorwaarden kunnen voldoen die we onszelf willen opleggen op het vlak van goed werkgeverschap.

Opera Zuid voelt zich verheugd en gesterkt door de erkenning van deze problematiek die uit het recent uitgebrachte sectoradvies over Opera en Muziektheater van de Raad voor Cultuur sprak: *“kansrijk, maar te vaak noodlijdend”*. Opera Zuid is zich intens bewust van haar artistieke én maatschappelijke rol, die ze ten volle op wil nemen. We verheugen ons op de toekomst, want we staan er klaar voor.

Tot slot is Opera Zuid erg hoopvol, dat het advies van de Raad voor Cultuur: *“Waarbij overheden hun bijdragen en prestatie eisen voor de periode vanaf 2021 beter op elkaar afstemmen door subsidieafspraken op maat te maken en gezelschappen meer af te rekenen op hun maatschappelijke betekenis.”* zal bijdragen aan de discussie over de herziening van het cultuurbestel. Zodat Opera Zuid in de toekomst meer vrijheid en een financiële armslag ontwikkelt om duurzaam en volwaardig te kunnen functioneren op zowel regionaal, landelijk en internationaal niveau en zich meer zal kunnen richten op activiteiten op het gebied van educatie, talentbegeleiding, publieksvergroting en – diversificatie.

Kroon op het werk 2018 : Opera van het Jaar 2018, Schaunard Award voor beste operadirigent en International Rostrum of Composers voor J.P. de Graaff

Twee – nee, drie keer – trots zijn we op de prijzen die we in 2018 mochten ontvangen. Met Bernstein's *A Quiet Place* wonnen we de titel 'Opera van het jaar 2018' – een bekroning van ons werk door gespecialiseerde opera-critici en publiek. "*Intendant Waut Koeken koos met A Quiet Place niet de makkelijkste titel om het land mee rond te touren. Het bleek echter een immens succes.*" Daarnaast viel ook dirigent Karel Deseure in de prijzen– die bij Opera Zuid een talent-traject aflegde: bij Opera Zuid maakte hij zijn operadebuut (met *La Bohème* van Puccini in 2016) en groeide vervolgens op vraag van intendant Waut Koeken door tot vaste gastdirigent bij Opera Zuid. In 2018 dirigeerde hij beide OZ-producties, *Un Ballo in Maschera* en het bijzonder veeleisende *A Quiet Place* van Bernstein. Hiervoor won Deseure de Schaunard-Award als beste operadirigent van 2018 en sleepte daarvoor maar liefst de helft van de totaal aantal uitgebrachte stemmen in de wacht! Jong talent en componist Jan Peter de Graaff werd in 2018 bekroond met een zeer verdiende *International Rostrum-of Composers*- prijs voor zijn werk – en in het bijzonder zijn *Café de Nuit* – een werk dat hij schreef in opdracht van de NTR Zaterdag Matinee.

Maquette – Decor *A Quiet Place*
Fotograaf: Bjorn Frins

2.2 Financiële positie

Weliswaar heeft het artistieke succes van 2018 een goede basis gelegd voor doorontwikkeling van de artistieke kwaliteit in de toekomst, de bezorgdheid om de financiële positie is hierdoor niet afgenomen. Het succes heeft (nog) niet zijn weerklink kunnen vinden in de financiële resultaten. Nog steeds kampt het gezelschap met een ernstige krapte, waardoor we onze activiteiten slechts met grote moeite en grote inventiviteit kunnen vervullen.

Exploitatieresultaat

Het boekjaar 2018 werd afgesloten met een resultaat van +/- € 4.038. De producties *Un Ballo in Maschera* en *A Quiet Place* waren zeer ambitieus. De financiële ruimte in de beheerslasten is volledig ten dienste gesteld van de producties, maar de meerkosten konden niet volledig gecompenseerd worden door de hogere opbrengsten.

Liquiditeit

De liquiditeit is voortdurend een punt van aandacht binnen Opera Zuid. De opeenvolging van (kleine) jaarlijkse exploitatieresultaten beïnvloedt de liquiditeitspositie op langere termijn. Op korte termijn hebben we liquiditeitsondersteuning door eerdere uitbetaling van subsidie door de provincie Noord-Brabant en door middel van extra bevoorschotting door het Ministerie van OCW. Deze bevoorschotting wordt jaarlijks afgebouwd. Beide maatregelen eindigen echter aan het einde van deze kunstenplanperiode en dit leidt bij gelijkblijvende uitgangspunten tot een liquiditeitspositie ultimo 2020 die binnen Opera Zuid de volle aandacht heeft.

Eigen vermogen

Ultimo 2018 bedraagt het eigen vermogen van Opera Zuid € 69.810, opgebouwd uit een vrij ter beschikking staande algemene reserve van € 45.453 en twee bestemmingsfondsen van OCW en Provincie Limburg ten bedrage van € 24.367. De solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totale vermogen) bedraagt 0,09. Dit is een onvermijdelijk neveneffect van de gewijzigde bevoorschotting door OCW en de provincie Noord-Brabant. De vooruit ontvangen bedragen zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

Eigen Inkomsten

De eigen inkomstennorm voor culturele instellingen (totaal eigen inkomsten/totaal structurele subsidies) bedraagt 23,5%. Voor Opera Zuid geldt in 2018 een percentage van 29,9 (2017 27,8%). Dit is ruim boven de norm.

Ondernemerschap

Opera Zuid gebruikt cultureel ondernemerschap om een grotere eigen inkomstenstroom te genereren. Binnen het lopende kunstenplan staat driekwart van de inkomsten vast door lange termijn subsidie. Daarnaast zijn er publieksinkomsten en andere inkomsten. Publiekinskomsten worden zo veel als mogelijk gegarandeerd via uitkoopsommen. Met theaters blijven gesprekken lopen om recettedelingen te beperken. Gezien haar wankelende financiële positie kan Opera Zuid geen risico's nemen ten aanzien van de opbrengsten uit voorstellingen. Dit betekent ook dat hogere bezoekersaantallen op korte termijn niet leiden tot hogere publieksinkomsten. De overige inkomsten zijn zeer divers. Door het initiëren en uitvoeren van verschillende acties op het gebied van samenwerking met theaters, andere culturele partijen en het bedrijfsleven, probeert Opera Zuid bezoekersaantallen te verhogen en daarmee samengaan ook de eigen inkomsten. Het *Werktheater Opera Zuid* is hier een voorbeeld van.

Het culturele ondernemerschap van Opera Zuid uit zich in het actief op zoek gaan naar co-productiepartners (Opéra National de la Lorraine, Angers-Nantes, Rennes, Fribourg, Luxembourg, ...), waardoor we erin slagen om met buitengewoon krappe budgetten toch erg ambitieuze en kwalitatief hoogstaande producties te realiseren.

Bovendien leveren deze internationale samenwerkingen Opera Zuid ook belangrijke exposure en uitstraling op: het Grand Théâtre van Luxemburg is een cultureel kruispunt en één van de belangrijkste podia van Europa - Opera Zuid deelt er de bühne met huizen als de Deutsche Opera Berlin en het Festival Aix-en-Provence. Hierdoor kunnen we ook op het vlak van talentontwikkeling voor jonge Nederlandse zangers de rol van 'springplank' naar de internationale operawereld spelen (een voorbeeld hiervan is de jonge tenor Peter Gijsbertsen, die in Fribourg de hoofdrol van Tamino vertolkte in *Die Zauberflöte*).

Het ondernemerschap van Opera Zuid uit zich daarnaast ook in tal van samenwerkingsverbanden (zie 2.4 Samenwerking), waarbij we op zoek gaan naar facilitaire samenwerking: bijvoorbeeld het delen van de productiecapaciteit van ons kostuumatelier met partners die wel over decorcapaciteit beschikken maar niet over een eigen kostuumatelier. In de coproductie van *Die Zauberflöte* met de Nouvel Opéra de Fribourg produceert Opera Zuid de kostuums en NOF het decor.

Daarnaast maken we actief werk van alle exploitatiemogelijkheden die ons ter beschikking staan, zoals verhuur of terbeschikkingstelling van onze repetitieruimte aan derde partijen voor culturele doeleinden en om extra projecten mogelijk te maken cf. "artist-in-residence" formule voor projecten als *De Grens*, *I Hate Music!* *Wir bauen eine Stadt*, Kokoz en KAM.

In 2018 zijn verder inkomsten gegenereerd uit verhuur van ons huistheater, sponsoring & giften, onze deelname aan events en festivals en de mogelijkheid van doorberekening van voorstellingskosten aan buitenlandse afnemers. Voor 2019 wordt verder ingezet op de verhuur van ons huistheater of het in de vorm van “artist-in-residence” ter beschikking stellen aan derden en het benutten van de capaciteit van ons atelier. Door een sterkere lokale/regionale profilering en naamsbekendheid liggen hier perspectieven. Het kostuumatelier van Opera Zuid wordt in 2019 ingehuurd door een externe partij. Beide vormen van exploitatie zullen in de toekomst actief benut worden.

De verwachtingen die vorig jaar leefden ten aanzien van de resultaten van fondsenwerving zijn helaas niet ingelost. Onder meer door krapte in de personele bezetting is dit onderwerp onderbelicht gebleven. Naar onze overtuiging liggen hier nog kansen voor Opera Zuid.

Een andere vorm van cultureel ondernemerschap is het benutten van de kleinschaligheid als onderscheidende waarde van onze organisatie en het vermogen om een “thuis” te creëren voor team, cast en crew. Door het faciliteren van huisvesting en vervoer en de directe aanwezigheid van het Opera Zuid team bij het huistheater wordt een klimaat gecreëerd waarin vanuit artistieke samenhang grote artistieke verdieping kan groeien. Dit warme nest wordt door iedereen zeer gewaardeerd en is zeer uitnodigend voor zangers en artiesten.

Het verder doorvoeren van interne reorganisatie heeft ertoe geleid dat de uitvoerend producent in een betere positie is om producties flexibel in te richten en de uitvoering ervan gedurende het proces bij te sturen. Per productie worden maatwerkafspraken gemaakt met artistieke teams, cast en crew in relatie tot de eigen interne organisatie. Korte termijnverbintenissen zorgen ervoor dat we bij tegenvallende resultaten de flexibiliteit hebben om te kunnen bijsturen in de producties. Verder wordt er in de planning gewerkt aan het continue onderhouden van een lange termijn (productie)-begroting met een horizon van minimaal 2 seizoenen vooruit. Zo kan er op voorhand gevarieerd worden met grotere en kleinere producties en kunnen productierisico's beter worden voorzien.

2.3 Culturele Prestaties

Opera Zuid bracht in 2018 twee grote operaproducties voor een breed publiek ten uitvoer: *Un Ballo in Maschera* van Giuseppe Verdi en *A Quiet Place* van Leonard Bernstein. Met beide operaproducties is Opera Zuid op tournee geweest, waarmee we onze basissmissie waar maken om een operagezelschap te zijn dat producties van internationale topklasse bij de mensen brengt van stad tot stad: top-opera, voor iedereen toegankelijk, dicht bij huis. Naast de opdracht die we willen vervullen qua reguliere top-Opera, sloegen Opera Zuid en Holland Opera wederom de handen ineen voor de jeugdopera *Het Meermeisje*. Dit uniek samenwerkingsproject liep na de kerstperiode van 2017 door in 2018. De samenwerking met Holland Opera rond Kinder-Opera zal ook in het voorjaar van 2019 worden gecontinueerd, *Het Meermeisje* gaat dan verder op reis.

Tot slot trad Opera Zuid in 2018 op als uitvoerend producent en kansenverstrekker voor de wereldddcreatie van de nieuwe kameropera *De Grens*. Deze kameropera van Jan-Peter de Graaff kwam tot stand in een coproductie van Stichting Leonore, Opera Zuid en VIA ZUID-talentontwikkeling podium Limburg.

2.3.1.a. Grote zaal producties

Un Ballo in Maschera - Giuseppe Verdi

Muzikale Leiding: Karel Deseure/ Regie: Waut Koeken/ Scenografie en kostuums: Luis F.Carvalho / Choreografie: Jean-Philippe Guillois / Belichting: Nathalie Perrier.
CAST: Gustavo: Adriano Graziani / Renato: Jason Howard / Amelia: Jannelieke Schmidt / Ribbing: Huub Claessens / Horn: Kazuma Goto / Ulrica: Melanie Forgeron / Primo Giudice: Russell Hibberd / Servo: Jacques de Faber.

Un Ballo in Maschera is een coproductie van Opera Zuid met Opéra National de Lorraine, Les Théâtres de la Ville de Luxembourg. Daarnaast sluiten ook de operahuizen van Angers-Nantes en Rennes aan, waar de voorstelling in 2019 te zien zal zijn. Er lopen tevens gesprekken met de Opera Oviedo in Spanje, waar de productie in november 2019 uitgevoerd zou worden. De Nederlandse editie werd voorafgegaan door 5 voorstellingen in Nancy en 3 voorstellingen in Luxemburg. Opera Zuid opende hiermee een nieuwe cultuurpoort van Nederland naar Frankrijk, Luxemburg en België en omgekeerd. Opera Zuid bouwt, door deze internationale samenwerkingen, uit tot een sterkere culturele positionering van ons gezelschap in binnen- en buitenland.

De try-out en de première vonden plaats in Eindhoven, in het Parktheater. De productie stond onder leiding van de getalenteerde jonge dirigent Karel Deseure - die in 2016 bij Opera Zuid zijn door pers en publiek bejubelde operadebuut maakte met *La Bohème* - en was in het

voorjaar van 2018 in totaal maar liefst 23 keer te zien in diverse theaters in Nederland en België en Frankrijk.

Ondanks talrijke aanpassingen is deze opera door de eeuwen heen een meeslepend en duister drama gebleven. Het intrigerende verhaal over ongeoorloofde liefde, verraad, samenzweringen en een koningsmoord werd door Opera Zuid gebracht in de originele ongcensureerde versie. Deze productie werd met succes bij publiek en pers geregisseerd door Waut Koeken (Intendant Opera Zuid). Koeken legde in zijn lezing de focus op de Shakespeareaanse dimensie van Verdi's meesterwerk, met de maskerade als metafoor voor het tragische rollenspel waarin de personages verstrikt raken. Door de keuze voor de originele 'Zweedse' versie, waarin de aan theater verslaafde monarch Gustaaf III van Zweden centraal staat, werd de theatraliteit zelf tot hoofdthema in regie en scenografie: de tragedie voltrekt zich in een gigantische, gedeconstrueerde maquette van een baroktheater, waardoor het stuk zowel eigentijds als tijdloos werkt.

"...De parallellen met onze tijd zijn schrijnend. Wederom blijkt: opera is actueel, modern muziektheater voor mensen van nu. Immers, opera is geen museum!" (Opera Gazet, Olivier Keegel, 23 april 2018).

Theaterkrant: "... subliem spelende philharmonie zuidnederland onder dirigent Karel Deseure en het bijzonder sterke Theatorkoor Opera Zuid is het niveau over de gehele linie behoorlijk hoog. Niet slecht voor een operagezelschap dat onlangs nog bijna rijkssubsidie ontzegd werd vanwege onvoldoende muzikale en scenische kwaliteit. Opera Zuid lijkt wat dat betreft de weg naar boven terug te hebben gevonden."

De Volkskrant: "Waar de opera enkele jaren geleden in Brussel nog in een strak decor van beton werd gegoten, is deze productie onder leiding van regisseur Waut Koeken lekker overdadig. Niet gek voor een operahuis met minimale financiële middelen; Koeken, de intendant van het Zuid-Nederlandse operahuis, zette een slimme coproductie op met operahuizen uit Luxemburg, Nancy en Angers/Nantes."

Opera Zuid is bijzonder trots op de fel geprezen bezetting voor deze productie, waarin aanstormend talent van eigen bodem (zoals de jonge Nederlandse dramatische sopraan Jannelieke Schmidt, die bij Opera Zuid haar debuut maakte in de buitengewoon rijke en veeleisende rol van Amelia) de Bühne deelde met internationale topzangers als Jason Howard (Renato) en gevestigde waarden als Huub Claessens, de Limburgse bas-bariton, die Opera Zuid uit Wenen weer naar 'huis' haalde.

Onderdeel van deze tournee was de bijzondere voorstelling *Opera op de Parade*, een gratis toegankelijke openluchtvoorstelling op de Parade in 's-Hertogenbosch. Deze voorstelling werd bezocht door meer dan 9.000 bezoekers, zie ook hoofdstuk 2.3.2.

A Quiet Place – Leonard Bernstein

Muzikale Leiding: Karel Deseure / Regie: Orpha Phelan / Scenografie en kostuums: Madeleine Boyd / Choreografie: Lauren Poulton/ Lichtontwerp: Matthew Haskins / Orkest: philharmonie zuidnederland / Koor: Theaterkoor Opera Zuid i.s.m. Kooracademie Maastricht / CAST: Old Sam: Huub Claessens / Young Sam: Sebastia Peris / Dinah: Turiya Haudenhuyse / Analist: Stefan Kennedy / Bill: Marcel van Dieren / Susie: Maria Kowan / Doc: Galen Dole / Mrs. Doc: Mireille Capelle / Dede: Lisa Mostin / Francois: Enrico Casari / Junior: Michael Wilmering / Jazz Trio: Veerle Sanders, Jeroen de Vaal, Rick Zwart.

Naast de opera-canon wil Opera Zuid zich onderscheiden door een spraakmakende en verrassende repertoirekeuze die aansluit bij een actuele context. In het najaar van 2018 bracht Opera Zuid, in het kader van de internationale Bernstein Centennial, een ambitieuze nieuwe productie van Bernsteins zelden uitgevoerde meesterwerk *A Quiet Place*, die elf keer te zien was in Nederland en één keer in Luxemburg, op de prestigieuze Bühne van het Grand Théâtre de Luxembourg. Opera Zuid was daarmee het enige operahuis ter wereld dat dit bloedmooie en hartverscheurende werk bracht in de uiteindelijke, door Bernstein zelf gewilde versie, in drie bedrijven ten uitvoer bracht.

De tournee startte en eindigde in thuishaven Maastricht en was voor het eerst sinds meer dan 30 jaar weer in Nederland te beleven. Opera Zuid toerde in november en december door het land met *A Quiet Place* en droeg daarmee een steentje bij aan de viering van Leonard Bernsteins honderdste geboortedag. 30 jaar geleden vond in Maastricht de tweede productie ter wereld van *A Quiet Place* plaats, na de wereldcreatie in de Scala van Milaan in 1984. De toen piepjonge Huub Claessens was in deze productie 'Young Sam', 30 jaar later is Opera Zuid verheugd en trots dat Huub in deze productie te beleven was als 'Old Sam'.

NRC, 4-sterren: "Van de voorstellingen die op dit moment bij de drie nationale operagezelschappen te zien zijn overtuigd verrassend genoeg – want zij krijgen de minste subsidie – vooral Opera Zuid, in het zelden vertolkte *A Quiet Place* van Leonard Bernstein."

A Quiet Place is door de recensenten en lezers van Place de l'Opera uitgeroepen tot *Opera van het Jaar 2018*. De productie kreeg een groot aantal van de bijna 1.500 stemmen. Deze productie sprak ook bij de pers tot de verbeelding en kreeg buitengewoon lovende kritieken.

Karel Deseure, winnaar van de Schaunard Award 2018¹, stond op de bok voor de philharmonie zuidnederland en het Theaterkoor Opera Zuid i.s.m. Kooracademie Maastricht. De regie was in handen van de prijswinnende jonge Ierse regisseur Orpha Phelan en de scenografie & kostuums werden ontworpen door Madeleine Boyd.

Met deze productie wilde Opera Zuid de deuren van de opera 'tempel' opengooien en bewust en actief nieuw en ruim publiek opzoeken en overtuigen van de unieke zeggingskracht en magie van het medium Opera. Deze erg bijzondere opera heeft, onder meer door de unieke

¹ <https://www.operamagazine.nl/featured/46604/karel-deseure-wint-schaunard-award-2018/>

cross-over tussen musical, jazz, opera en film, een grote aantrekkingskracht voor nieuw publiek, en brengt belangrijke en indringende thema's ter sprake, zoals de moeilijkheid van communicatie en aanvaarding, de complexiteit van gezinsrelaties en de verschrikkelijke gevolgen van onderdrukte homoseksualiteit. Het al te zelden uitgevoerde *A Quiet Place* was bovendien niet enkel in Nederland, maar in heel Europa een uniek gebeuren. Na zorgvuldig onderzoek bleek dat deze opera in Nederland in 2018 alleen door Opera Zuid werd geprogrammeerd, terwijl elders in Europa enkel de kameropera-versie was te beleven. Dit erg ambitieuze project werd mede mogelijk gemaakt door de intensivering van ons partnerschap met de philharmonie zuidnederland, die we bereid vonden voor deze productie meer musici in te zetten dan in ons samenwerkingsconvenant werd gestipuleerd.

Opera Zuid is trots op de mooie bezoekersaantallen die we met deze risicovolle titelkeuze hebben kunnen bereiken. Bijzonder trots waren we ook op de aanwezigheid van Leonard Bernstein's coauteur en librettist Stephen Wadsworth, die speciaal voor onze première van New York naar Maastricht was afgereisd, wat voor een bijzonder memorabele avond zorgde, met een mooie ontmoeting met publiek en pers.

Van Stephen Wadsworth heeft Opera Zuid nadien deze bijzondere brief ontvangen:

I have held the experience of coming over, and of meeting your whole company as it anticipated the premiere of this big risky venture, and then of seeing that beautiful, heartfelt performance. I can't imagine how much it must mean to all of you who worked so hard to make A Quiet Place happen. The triumphant opening night, the successful run, with review after review really proclaiming the integrity and vision of your work, and now this lovely Place de l'Opera prize. (I love the way that prize works---the critics nominate and then the audiences vote, that's a good combination.) You have put Opera Zuid back on the big map, that is for sure, and I congratulate you! It's also the first time in A Quiet Place's complicated history that the large majority of the reviews has been strongly positive. Maybe it's a turning point for the piece? Well, it doesn't matter if it is or isn't, but it does confirm my faith in the big three-act version. I feel so grateful to you for seeing something inside AQP, and for seeing greatness in it. And for making all your choices---Orpha, Karel, the cast---with the piece always in mind. It is not very common these days for Intendants really to curate a work carefully. Here you made a production that truly served the opera and was frank and unashamed of its heart. I can't tell you how nice that was for me, how heart-warming.

I wish Lenny (Bernstein, red.) could have been in Maastricht to see and hear the show and to witness all that love lavished on his big problem child! He would have loved the whole thing, and he would have loved Opera Zuid. This production will stay in my memory, because it

embodied everything I believe about making and curating art, including kindness and deep, courtly consideration and real respect.

2.3.1.b. Kleine producties / samenwerkingsprojecten

De Grens - Jan-Peter de Graaff i.s.m. VIA ZUID, Stichting Leonore en But What About

Muziek: Jan-Peter de Graaff/ Libretto: Yuri Robbers/ Regie: Saskia Bonarius/ Ensemble But What About bestaande uit: Accordeon: Wilco Oomkes, Bass klarinet: Vincent Martig, Contrabas: Julián Sarmiento, Vibrafoon: Marianne Soroka. Scenografie: Hendrik Walther/ kostuums: Leo van den Boorn/ CAST: Kaiser Wilhelm II: Eva Kroon/ Stationschef: Ginette Puylaert.

Opera Zuid wil een werkplaats en laboratorium zijn voor jonge opera-makers. In 2018 bood Opera Zuid residentie aan de getalenteerde jonge componist Jan-Peter de Graaff, om zijn droom te kunnen voltooien: de 'mobiele' opera *De Grens*. Een Kameropera en een coproductie van Stichting Leonore, Opera Zuid en VIA ZUID-talentontwikkeling. Met *de Grens* wilde Jan-Peter de Graaff de directe dialoog aangaan met zijn publiek. Hij wilde aantonen dat nieuwe opera geen 'highbrow' gebeuren is, maar een directe emotionele werking en herkenning biedt. Hij ontwierp zijn opera zo, dat hij op tal van plekken (adapteebaar) opgevoerd kon worden, teneinde de helaas nog steeds vaak voelbare kloof met niet-gebruikelijke opera-gangers, te dichten.

De Grens was een klinkende Nederlandse bijdrage aan het herdenkingsjaar van het einde van de Grote Oorlog. De opera speelt zich af op het station van Eijsden, waar op 10 november 1918 Kaiser Wilhelm II met zijn gevolg aankwam in de hoop asiel te krijgen in het neutrale Nederland, na zijn gedwongen vertrek uit Duitsland. *De Grens* zoemde op een poëtische en aparte wijze in op de problematiek van vluchtelingen en asiel. De opera werd – precies honderd jaar na de historische feiten - uitgevoerd door een groep jonge musici, waardoor deze tragikomedie fris, modern en toegankelijk klonk. Componist was de 25-jarige Jan-Peter de Graaff, die hiermee zijn tweede 'grote' opera tekende. Het libretto werd geschreven door Yuri Robbers. De regie was in handen van Saskia Bonarius.

DE GRENS

"Muzikaal, maar ook qua thematiek is De Grens actueel. Thema's als de kleine 'onmachtige' mens versus de gevestigde politiek, de asielkwesties en het vraagstuk van vluchtelingenopvang - toentertijd één miljoen vluchtelingen op zes miljoen Nederlanders –blijken van alle tijden."

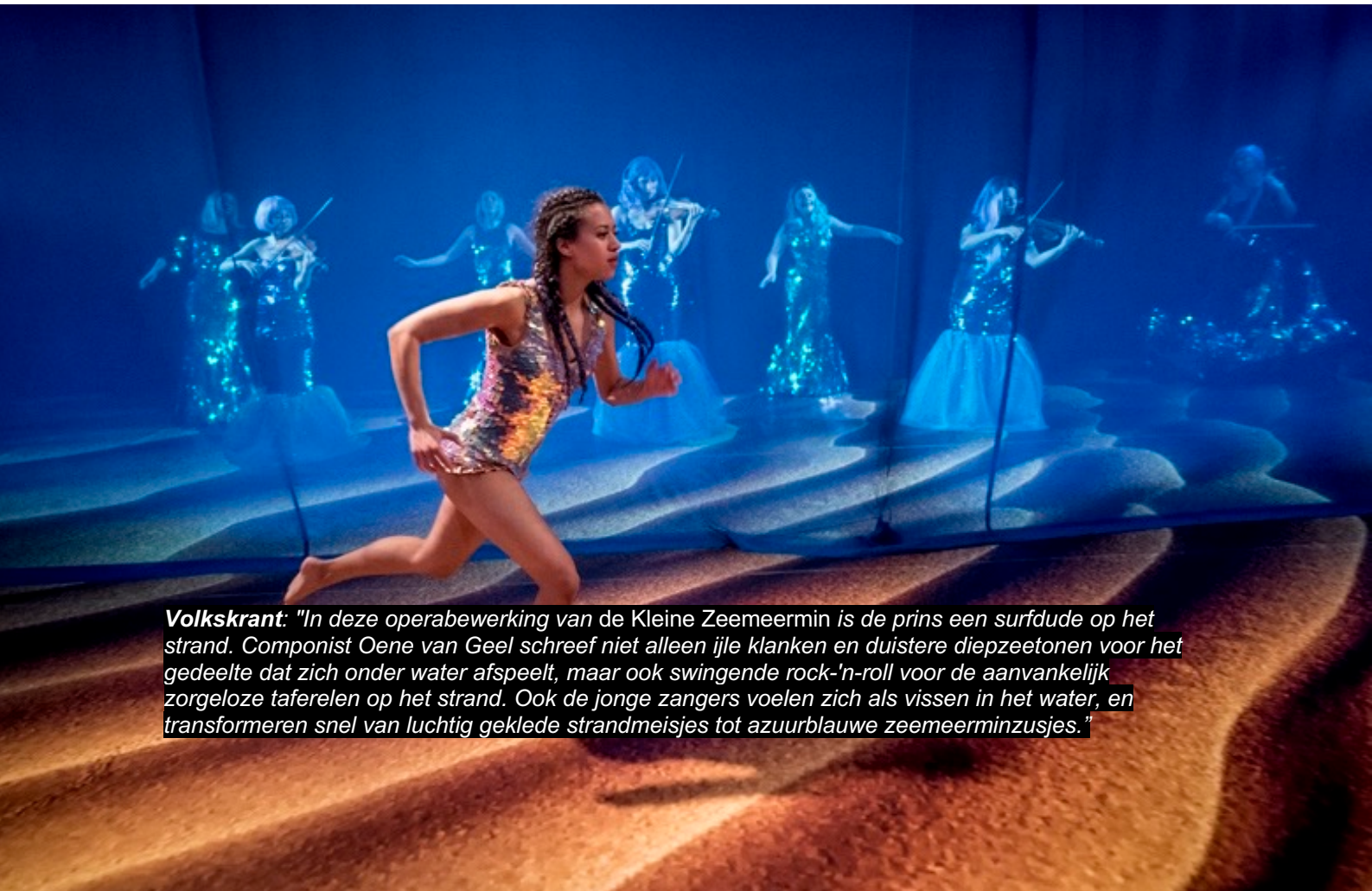
De Grens was onder andere te zien tijdens het Grachtenfestival in Amsterdam, de NJO Muziekszomer in Culemborg, in de theaters in Kerkrade en Maastricht, het November Music festival in Den Bosch en het Kasteel Amerrongen (waar Keizer Wilhelm zijn laatste jaren in ballingschap doorbracht). Erg bijzonder was de uitvoering van de opera in Eijsden, waar het verhaal zich afspeelt, dag op dag precies honderd jaar na de feiten, tijdens het herdenkingsfestival.

Jeugdopera Het Meermeisje – Oene van Geel i.s.m. Holland Opera (herneming)

Muziek: Oene van Geel/ Tekst: Herman van de Wijdeven/ Concept en regie: Joke Hoofboom/ Choreografie: Jenia Kasatkin/ Decor: Douwe Hibma/ Licht: Maarten Warmerdam/ CAST: Jade Stenhuijs, Kelly Poukens, Florian Hilgerkamp, Veerle Sanders, Jorne van Bergeijk, Niek Iedelenburg.

Jeugdopera Het Meermeisje is een productie van Holland Opera in samenwerking met Opera Zuid en Ragazze Quartet. Het is een vrije bewerking van het sprookje *De Kleine Zeemeermin* van Hans Christiaan Andersen. Het verhaal gaat over een jonge zeemeermin die haar familie, haar waterwereld én haar stem opgeeft uit liefde voor een jongen van het land en de drang om te dansen. Binnen dit unieke samenwerkingsproject kreeg een aantal jonge artiesten, die in het Opera Zuid talentontwikkelings-traject zaten, een professionele

kans. Dit waren de meermeisjes, de jonge talenten Kelly Poukens, Florian Hilgenkamp en Veerle Sanders. Na het succes van *het Meermeisje* in 2017 vonden er in januari 2018, zeven voorstellingen plaats in de Veensmederij in Amersfoort. De samenwerking met Holland Opera zal ook in het voorjaar van 2019 worden gecontinueerd. Het Meermeisje gaat dan verder op reis.

Volkskrant: "In deze operabewerking van de Kleine Zeemeermin is de prins een surfdude op het strand. Componist Oene van Geel schreef niet alleen ijle klanken en duistere diepte-tonen voor het gedeelte dat zich onder water afspeelt, maar ook swingende rock-'n-roll voor de aanvankelijk zorgeloze taferelen op het strand. Ook de jonge zangers voelen zich als vissen in het water, en transformeren snel van luchtig geklede strandmeisjes tot azuurblauwe zeemeerminzusjes."

2.3.2 Randprogrammering 2018

Opera op de Parade

Woensdag 27 juni 2018 vond een nieuwe editie van *Opera op de Parade* plaats. Sinds de eerste editie in 2007 is de *Opera op de Parade* in 's-Hertogenbosch uitgegroeid tot een waar fenomeen dat inmiddels bekend staat als het "Verona van het Noorden." Opera Zuid, Theater aan de Parade en de philharmonie zuidnederland brachten een prachtige editie van *Un Ballo in Maschera* van Giuseppe Verdi. Meer dan 9.000 bezoekers genoten met volle teugen. De unieke en kwalitatief hoogwaardige opzet van het evenement garandeert een prachtige voorstelling waar bezoekers op een laagdrempelige manier kennis maakten met klassieke muziek en opera.

Opera onder de sterren

Zoals ieder jaar bracht Opera Zuid haar voorjaarsproductie ook in 2018 een aantal keer in de openlucht ten uitvoer. Naast Opera op de Parade speelden we *Un Ballo in Maschera* ook in de openluchttheaters van Valkenburg en Bloemendaal. In 2019 wordt ook het openluchttheater van Soest een speelplek voor onze *Fantasio*.

Opera Zuid heeft de ambitie om alle huidige buitenvoorstellingen uit onze voorjaarsproductie samen te brengen in een specifieke eventcyclus '*Opera onder de sterren*'. De erg specifieke productionele parameters van buitenvoorstellingen van opera vragen om een maatgesneden benadering om deze events hun eigen glans te kunnen geven.

Evenementen als OPERA OP DE PARADE/Opera sing-a-long in Den Bosch of de voorstelling in het Openluchttheater te Valkenburg vormen een uniek belevingskader om een breed publiek met opera in aanraking te brengen. Opera Zuid droomt er van in de toekomst ook een groot buitenevenement in Limburg te kunnen neerzetten. Hierover is het geprek aangegaan met onze partner philharmonie zuidnederland.

Opera Sing a Long / philharmonie zuidnederland

Nieuw dit jaar was het event *Opera Sing a Long* als onderdeel van Opera aan de Parade. De Opera Sing A long is een coproductie van philharmonie zuidnederland en NTVF Producties in samenwerking met Theater aan de Parade en de Gemeente 's-Hertogenbosch en met medewerking van Opera Zuid, het Brabant Koor en Teepe Producties.

In een feestelijk programma werden de grootste opera hits uitgevoerd, met uitstapjes naar operette en het Napolitaanse lied. Het was één groot meezingfestijn, waarbij de liedteksten werden geprojecteerd boven het orkest. De nummers werden gezongen door bekende operasterren als *Francis van Broekhuizen* (sopraan) en *Adriano Graziani* (tenor), de jonge rising stars *Laetitia Gerards* (sopraan) en *Raoul Steffani* (bariton). Maar ook door iemand die niet afkomstig is uit de operawereld, namelijk *Leona Philippo*, bekend van onder meer The Voice of Holland en Maestro. Bijzondere gast was operacoryfee *Marco Bakker*. De muzikale begeleiding werd verzorgd door philharmonie zuidnederland, ondersteund door het Brabant Koor. Het geheel werd met verve in beeld gebracht voor tv door topregisseur David Grifhorst (o.a. The Passion) en uitgezonden op de Nederlandse televisie: NPO 2 (309.000 kijkers en een waarderingcijfer van 8,2) en Omroep Brabant (37.000 kijkers).²

²https://www.philharmoniezuidnederland.nl/voorstellingen/188/Dirigent_Enrico_Delamboyne_Regisseur_David_Grifhorst_Zang_Francis_van_Broekhuizen_Leona_Philippo_Marco_Bakker_Laetitia_Gerards_Adriano_Graziani_Raoul_Steffani_Brabant_Koor/Opera_Sing_Along/

Theaterkrant (****): Carmina Burana is esthetisch, kunstzinnig vormgegeven in wit, zwart en rood, de kleuren van onschuld, het kwaad en de lust. Regisseur Padriša eist het uiterste van zijn solisten Toni Marsol, Jordi Domènech en Amparo Navarro (sopraan).

Carmina Burana/ Cultura Nova

Tien dagen lang is Cultura Nova hét zomerfestival in Heerlen en omgeving, vol passie, ontroering en spektakel voor jong en oud, met een internationaal programma vol theater, muziek en beeldende kunst.

Het programma van Cultura Nova 2018 kwam tot stand door medewerking van veel partijen die zich verbonden voelen met het festival en de regio. Cultura Nova bracht philharmonie zuidnederland samen met het wereldberoemde collectief La Fura dels Baus voor een grootse encensering van 'Carmina Burana' van Carl Orff in de zilverzandgroeve van Beaujean.³ Hiervoor stelde Opera Zuid een talentkoor samen, dat samen met het Sinfonischer Chor Aachen de hoofdrol in het werk vertolkte.

³ Zilverzandgroeve Beaujean in Heerlerheide vormde het decor voor Cultura Nova openluchtspektakel. De groeve van Beaujean is één van locaties van de IBA Parkstad (Internationale Bau Ausstellung). Dit gebied krijgt een andere, recreatieve bestemming en zal gaandeweg teruggegeven worden aan de natuur en deels opengesteld worden om de voormalige groeves te kunnen beleven. De 'Carmina Burana' markeert deze transitie.

Via het Huis voor de kunsten Limburg werken twaalf dansers mee. De muzikale leiding was in handen van de Spaanse dirigent Josep Vicent. De hoofdrollen werden vertolkt door Amparo Navarro (sopraan), Jordi Domenech (countertenor), Toni Marsol (bariton) en Luca Espinosa (actrice). Carlus Padrissa verbond alle elementen in één grootschalige regie. Een kleine 9.000 bezoekers genoten van het kleurrijke spektakel.⁴

Limburgse Kerst / samenwerking philharmonie zuidnederland en Toneelgroep Maastricht

In deze muzikale familievoorstelling staat *The Snowman*, gebaseerd op het gelijknamige Britse kinderboek en de kinderfilm, centraal. Op 15 en 16 december werd zowel in Maastricht als in Sittard het wereldberoemde verhaal *De Sneeuwman* verteld, na vertaling door niemand minder dan Frans Pollux. De prachtige muziek, waaronder *Walking in the air*, is geschreven door Howard Blake. Drie grote Limburgse gezelschappen – *philharmonie zuidnederland*, *Opera Zuid* en *Toneelgroep Maastricht* – werkten samen aan deze productie. De regie was in handen van Michel Sluysmans (Toneelgroep Maastricht). Sopraan Nikki Treurniet en de uit Maastricht afkomstige acteur Jochum ten Haaf maakten het verhaal begrijpelijk voor groot en klein. Kunstenaars Marie van Vollenhoven bracht de sneeuwman tot leven met live tekeningen en animaties. Na de pauze nam de mede door Opera Zuid gestichte Kooracademie Maastricht het voortouw met een geweldige Christmas-sing-a-long.

Viva les Outlaws / samenwerking Conservatorium Maastricht

Viva les Outlaws was een samenwerking van het Conservatorium Maastricht met Toneelacademie Maastricht, Maastricht Academy of Fine Arts and Design, Koor Universiteit Maastricht, Opera Zuid en Toneelgroep Maastricht. Van 20 tot 24 juni 2018 was *Viva Les Outlaws* te zien in de Bordenhal, Maastricht. Een vrolijke voorstelling waarbij op humoristische en ironische wijze maatschappijkritiek werd gegeven. Het stuk is gebaseerd op *Les Brigands* van Jacques Offenbach. In zijn satirische stukken legt Offenbach bewust de lat hoog door er zang, dialoog, toneel en dans in te verwerken. De studenten die in het stuk meespeelden bestonden, uit verschillende nationaliteiten en zongen hun stukken dan ook in hun moedertaal, net als in "de bende" van Offenbach. Via de Engelse boventiteling was het mogelijk mee te lezen.⁵

⁴ <https://www.cultura-nova.nl/voorstellingen/carmina-burana-in-zandgroeve-beaujeau/>

⁵ <https://www.theater.nl/viva-les-outlaws-conservatorium-maastricht/>

Concertino's, presentaties, toonmomenten, werktheaters

Opera Brunch

In coproductie met het *Internationaal Vocalisten Concours* en in samenwerking met Opera Zuid en Theater aan de Parade in 's-Hertogenbosch is de Opera & Brunch gepresenteerd in februari 2018. In een intieme en sfeervolle setting werden de mooiste aria's door diverse talentvolle solisten ten gehore gebracht. Ondertussen kon het publiek genieten van een brunch.

Eurogress Aachen

De philharmonie zuidnederland was in 2018 de nieuwe organisator van de klassieke concertserie 'Meisterkonzerte Aachen'.⁶ Het eerste concert in deze serie *Meisterkonzerte Aachen* was op zondag 28 oktober, waar Sjostakovitsj versus Stalin ten gehore werd gebracht.⁷ Opera Zuid verzorgde een Bernstein recital als aanloop naar de opera *A Quiet Place*. De hoofdsolisten uit onze productie vertolkten aria's en ensembles uit Bernsteins meesterwerk.

Dîner des Talents

Wegens het grote succes van deze concertformule, organiseerden Opera Zuid en Château St Gerlach voor het zevende jaar op rij het culinaire talentenconcert 'Dîner des jeunes Talents'. Het Diner des talents 2018 werd een erg bijzondere editie, helemaal in het teken van gastronomisch getinte composities van Jacques Offenbach (1819) en Leonard Bernstein (1918). Naar aanleiding van de wereldwijde viering van beide componisten van ons operaseizoen, vormde hun werk de smaakvolle basis van een onvergetelijke en verrassende culturele en culinaire reis, waarin muziek en gastronomie elkaar complementeerden, van "recepten voor stem en piano" (Bernstein) over drinkliederen, odes aan koolsoep, aria's over slagroomtaart en een hymne aan chocolade (Offenbach). De talenten van Opera Zuid's cast voor *Fantasio* lieten meer dan honderd bezoekers genieten van een heerlijke culinair-muzikale avond, met concerten tussen de gangen van jong toptalent uit de keuken. Waut Koeken, intendant van Opera Zuid stelde het programma samen en presenteerde het recital.

⁶ De meesterconcerten in Aken beloven hoogstaande muzikanten en dirigenten, glamourous muzikaal entertainment en fascinerende soundscapes. Al meer dan 50 jaar zijn de meesterconcerten een traditie in Aken en elk jaar komen ze met een programma van hoog niveau.

⁷https://www.philharmoniezuidnederland.nl/nieuws/104/philharmonie_zuidnederland_nieuwe_organisator_Meisterkonzerte_Aachen

*o.a. Met Klaas-Jan de Groot (dirigent en pianist), Anna Emelianova (sopraan), Romie Estèves (mezzosopraan), Thomas Morris (tenor) en Rick Zwart (bariton).
Fotograaf: Jonathan Vos Photography*

Ommetje Opera - Weert

Muziek verbindt, kent geen grenzen en spreekt een universele taal. Zo ook in het Ommetje Opera van het Limburg Festival 2018. Opera als universele kunstvorm, gebracht door een keur aan zangers met de mooiste stukken uit diverse opera's.

Dit jaar vormde de gemeente Weert wederom het decor. Er werd op zoek gegaan naar nieuwe bijzondere plekken waarvan de poorten door de bewoners voor het Limburg Festival wijd werden opengezet. Acte de présence werd onder andere gegeven door het megatalent - mezzosopraan- Nienke Nasserian. Onder regie van Geerte Schmitz en met medewerking van een diversiteit aan Limburgs toneeltalent smolt zang, dans en drama samen tijdens één wandeling.⁸

Tijdens het Ommetje Opera festival werd ook het ludieke opera-project 'Touwtjes in handen' van Jannelieke Schmidt en Jorne van Bergeijk een aantal keer uitgevoerd - met prachtige en hilarische reacties van het publiek.

⁸ <https://www.limburgfestival.nl/ommetje-opera/>

Jannelieke Schmidt en Jorne van Bergeijk
Fotograaf: Nederweert 24 - Johan Horst

Mezzosopraan Nienke Nasserian
Fotograaf: Nederweert 24 - Johan Horst

Werktheaters – i.s.m. Theater aan het Vrijthof

In de aanloop naar haar producties organiseert Opera Zuid, in samenwerking met het Theater aan het Vrijthof te Maastricht, steeds werktheaters rondom de opera's die ze brengt, met als doel een uitvoerige inkijk te bieden in het maakproces, de achtergronden en de beroepspraktijken van de opera. Zowel voor de productie van *Un Ballo in Maschera* als ook *A Quiet Place* zijn werktheaters verzorgd. Professionals uit deze opera's namen bezoekers, samen met jonge zangers, dirigenten en andere creatievelingen, mee in deze twee bijzondere producties. Voor *Un Ballo in Maschera* werden door Karel Deseure en Huub Claessens masterclasses verzorgd. Basbariton Huub Claessens werkte met jonge zangers aan het proces waarbij een partituur tot personage wordt. Karel Deseure gaf een heel bijzondere inkijk in de geheimen van het opera-dirigeren. Voor *A Quiet Place* werd een masterclass verzorgd door Huub Claessens en regisseur Orpha Phelan. In de intimiteit van de Bovenzaal van het Theater aan het Vrijthof, kregen bezoekers onder het genot van een kopje koffie/thee, een unieke kans om het creatieve proces van dichtbij te ervaren.

Bernstein concertino - Het Parcours

Stichting Cultura Mosae heeft in september 2018 wederom *het Parcours* georganiseerd. Met *het Parcours* wordt jaarlijks de opening van het culturele seizoen in Maastricht gevierd tijdens het 2e weekend in september met als doel het publiek een beeld te geven van het brede aanbod aan kunstvormen en kunstaanbieders in Maastricht. Op zondag 9 september in het Bassin te Maastricht voerde tijdens het Parcours 2018 sopraan Fenna Ograjensek met pianist Robert Weirauch voor Opera Zuid (i.s.m Theater aan het Vrijthof Maastricht) een Mini-Bernstein Recital uit als voorproefje van Opera Zuid's Leonard Bernstein's *A Quiet Place*. Ongeveer 250 bezoekers genoten van dit openlucht-event.

Fotograaf: Jean-Pierre Geusens, Focuss22

Leonard Bernstein, Music he loved - Duologue (Huub Claessens & Thiemo Kirberg)

In aanloop naar de unieke productie van *A Quiet Place* organiseerde Opera Zuid in samenwerking met De Muziekgieterij (Maastricht) een Jazz-Liederavond voor 'Lenny'. Bernstein was een muzikale veelvraat met een bijzonder brede en eclectische smaak en onstilbare liefde voor Muziek van alle genres – van Mahler en Beethoven over negro-spirituals, jazz, musical en rock – een liefde die wij met ons publiek willen delen.

Operazanger en muzikaal duizendpoot **Huub Claessens** - basbariton, saxofonist & trompettist – bracht samen met gitarist **Thiemo Kirberg** een uniek programma met songs, aria's en liederen die Bernstein hebben verrukt én geïnspireerd bij het componeren van onvergetelijke topwerken als *West Side Story*, *Wonderful Town*, *Candide* – en uiteindelijk zijn ultieme meesterwerk *A Quiet Place*. Huub Claessens zingt, speelt en vertelt en neemt zijn publiek mee in een muzikale reis door de tijd, een reis die begint in 1918 en decennium per decennium een uniek portret oplevert van de 20ste eeuw en één van haar belangrijkste kunstenaars. Op het programma stond naast muziek van Bernstein zelf, werk van George Gerschwin, Cole Porter, Charlie Parker, Bob Haggart, Johnny Mercer, Jimmy van Heusen, en Toots Thielemans. Met dit event wilde Opera Zuid nieuw publiek aanspreken.

The Messiah Masterclass door Maarten Koningsberger

Ter voorbereiding op een scenische productie van Händels *The Messiah* tijdens de Heiligdomsvaart 2018 in Maastricht werden de 48 leden van Het amateur projectkoor op zaterdag 24 februari 2018 een middag lang gecoacht door meesterbariton Maarten Koningsberger. Vanaf 24 mei vond de 55e Heiligdomsvaart in Maastricht plaats. Een belangrijk evenement voor de stad dat eens om de zeven jaar wordt georganiseerd en waarin telkens een groot cultureel programma gepresenteerd wordt. Een van de programmaonderdelen van deze editie was een scenische uitvoering van een ingekorte versie van *The Messiah* van Händel.

2.4 Samenwerkingen

Opera Zuid zoekt intensief de samenwerking op met andere operahuizen en gezelschappen – ook internationaal – om haar artistieke ambities waar te kunnen maken. We zijn trots op onze samenwerking met de prestigieuze bühne van de *Théâtres de la Ville de Luxembourg*, één van de belangrijkste podia van Europa. Voor *Fantasio* werken we samen met het danstheatergezelschap Club Guy & Roni en hun jonge talentenplatform Poetic Disasters, en het interdisciplinaire ontwerpersplatform Fashion Clash. *Die Zauberflöte* is een coproductie met de Nouvel Opéra de Fribourg in Zwitserland, waarmee we ook in de toekomst een reeks coproducties plannen.

Daarnaast werd de samenwerking van Opera Zuid met haar belangrijkste lokale en regionale partners, zoals de philharmonie zuidnederland, het Theater aan het Vrijthof Maastricht, het Parktheater Eindhoven, Parkstad Limburg Theaters Heerlen, Toneelgroep Maastricht en de Conservatoria van Maastricht en Tilburg geïntensiveerd en uitgebreid. Vooral met onze vaste partner, de philharmonie zuidnederland hebben wij ons partnership uitgebouwd en versterkt. Zonder deze intense samenwerking zou een ambitieus project als *A Quiet Place* niet gerealiseerd kunnen worden. Vanuit een complementaire artistieke missie en visie onderzoeken we pistes om nauwer samen te werken op het vlak van educatie en communicatie.

Verder werden en worden tal van nieuwe samenwerkingsverbanden gecreëerd. Enkele voorbeelden:

- in september 2018 is de nieuwe Nationale Opera Studio van start gegaan, een samenwerking tussen de Nationale Opera, de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid; daarnaast is er intensief overleg tussen de 3 'BIS' opera-instellingen van Nederland over de toekomst van opera en over programmering en zijn er gesprekken over coproducties en ruimte voor Nederlandse operacomponisten;
- Opera Zuid is medeoprichter van de nieuwe Koor Academie Maastricht, dat een professioneel opleidingskader biedt voor koorzangers. Via KAM wordt ook samengewerkt met de Conservatoria van Maastricht en Tilburg.
- Opera Zuid ondersteunt – facilitair, logistiek en productioneel – het kleine nieuwe operagezelschap Opera Compact. Met het educatieve project *I Hate Music!* (Bernstein) werd de eerste samenwerking een feit.

- met het Conservatorium Maastricht wordt intensief samengewerkt, niet enkel rond talentontwikkeling, maar ook qua facilitaire en productionele ondersteuning van studentenproducties. Zo repeteren en maken studenten van het Conservatorium en de Toneelacademie hun producties in de repetitiestudio van Opera Zuid;
- er lopen gesprekken om nog nauwer te gaan samenwerken met het Internationaal Vocalisten Concours in 's Hertogenbosch, o.m. via engagementsprijzen. Ook wordt – samen met de philharmonie zuidnederland – de mogelijkheid onderzocht van een 'Week van de Opera' in Den Bosch, een event waarin de energieën van *Opera op de Parade*, een *Opera Sing a Long*, en de internationale zangwedstrijd, gebundeld zouden kunnen worden;
- door samenwerking met talentenmakelaar VIA ZUID werd een nieuwe opera van aanstromend talent en prijswinnend componist Jan-Peter de Graaff gerealiseerd;
- last but not least werkt Opera Zuid, als leerbedrijf, nauw samen met belangrijke opleidingsinstituten in de regio, zoals de Hogeschool Zuyd en Fontys Hogeschool Tilburg en SiNTLUCAS Eindhoven. Door het creëren van spannende stage-mogelijkheden willen we zo ook op het vlak van vormgeving, theatertechnieken en andere erg gespecialiseerde (muziek) theaterberoepen, aan talentontwikkeling doen.

Opera Zuid zet zijn studiodeuren open voor andere activiteiten dan de eigen producties, voor een deel zelf geïnitieerd, voor een ander deel door derden binnengebracht. Deze activiteiten dragen bij aan de verankering in Maastricht en een goede relatie met zijn bewoners en culturele instellingen. De concerten, workshops, educatie-activiteiten, rondleidingen en de participatie van bezoekers staan allemaal in het teken van opera. Opera Zuid opende dit jaar al een nieuwe cultuurpoort van Nederland naar Frankrijk, Luxemburg en België en omgekeerd, door haar opera's internationaal aan te bieden. Dat leidt tot een sterkere culturele positionering van ons gezelschap in binnen- en buitenland. Gedurende het verslagjaar heeft Opera Zuid, naast haar reguliere producties, diverse activiteiten, kleine concerten en events ontwikkeld in samenwerking met diverse partners in de regio. Opera Zuid wil deze event-werking thematisch en muzikaal in verband brengen met haar hoofdproducties, waardoor een satelliet-programmering tot stand komt en tevens een spot wordt gericht op aankomende voorstellingen.

2.5 Educatie

Het belang en de rijkdom van de beleving van muziek en theater voor kinderen en jongeren en hun ontwikkeling (emotief, cognitief én sociaal) kan nauwelijks overschat worden. Wij willen kinderen en jongeren op ongedwongen wijze de weg doen vinden naar het theater en de concertzaal. Daartoe willen we inzetten op zowel de ‘actieve’ (doen, zingen, maken) als de ‘passieve’ (beleven, ervaren) component van kunsteducatie.

Naast workshops, rondleidingen, open repetities en werktheaters, heeft Opera Zuid grotere ambities. Door samenwerkingsverbanden zoals met KOKOZ en Cantarella (*“Zingen doe je zo”*) en het project *“Wij bouwen een Stad”* (Paul Hindemith), met Opera Compact (de muziektheatervoorstelling *I Hate Music!* (Leonard Bernstein)) en Holland Opera (Het *Meermeisje*) trachten we deze ambities te realiseren met erg beperkte middelen. Opera Zuid wil op het vlak van educatie nog groeien en zoekt naar inventieve mogelijkheden om met de veel te krappe budgetten om te gaan. Deze krapte in onze budgettaire situatie zorgt ervoor dat we op dit ogenblik onvoldoende ruimte hebben om onze taak op het vlak van educatieve werking te kunnen invullen zoals we dit graag zouden willen.

Toch zijn we trots op de projecten die in 2018 werden gerealiseerd en ontwikkeld, en die nu als educatieve pakketten klaarliggen om in de toekomst verder opgenomen te worden:

Wir bauen eine Stadt / Wij bouwen een stad – Paul Hindemith i.s.m. KOKOZ

In zijn liedcyclus *“Wir bauen eine Stadt”* geeft Paul Hindemith kinderen de mogelijkheid om aan de toekomst te bouwen. Met stenen en cement, maar ook met dromen en fantasie.

Hoe ziet de stad van de toekomst er uit? En welke kansen liggen er op ons te wachten? Als de architecten van de toekomst nu al aan het werk zouden gaan, wat zou daar dan uitkomen? Hoe gaan we morgen samenwonen en –leven?

Opera Zuid en kinderkoor KOKOZ brengt dit stuk, onder begeesterende leiding van regisseur Sybrand van der Werf, mét kinderen niet alleen vóór kinderen. Zij willen de adem van de toekomst tot klinken brengen en de stad van morgen ontdekken, zoals ze bezongen en gebouwd zou kunnen worden door haar eigen inwoners.

Kinderen hebben een eigen boodschap en zijn hier niet het onderwerp van een vertederend *“Singspiel”* waarin we onze opvattingen over kinderspel bevestigd zullen zien. Op basis van visual theatre-vormen, waar kleine acties met figurentheater op het podium gecombineerd worden met de *“blow-up”* daarvan door middel van live-camera wordt de kleine wereld van de

kinderen van nu een heel realistisch beeld van de stad van morgen. Met de kinderen als zingende en spelende (soms ook in de betekenis van kinderspel) performers zetten we de techniek centraal. Methodisch en misschien zelfs wetenschappelijk, maar met verbeelding in plaats van realisme als kompas. We tekenen de sky-line van de toekomst, we verzinnen waar we ons voedsel vandaan gaan halen en hoe we met onze tijd om zullen gaan. De kinderen gaan in dialoog met hun zelf gemaakte wereld, waarvoor een vorm van bewegingstheater, mime-verhalenvertellen, de ingang gaat worden. Met hun eigen lijf als bouwsteen vormen de kinderen hun samenleving. De workshops behandelen achtereenvolgens de volgende thema's: ontwerpen, experimenteren, bouwen, leven en tonen.

Feed them with bread: they start to grow.
Feed them with love: they start to feel.
Feed them with ideas: they start to think.
Feed them with art: they start to understand.

I Hate Music! – Bernstein in samenwerking met Opera Compact

I Hate Music is een operavoorstelling voor kinderen gebaseerd op de gelijknamige liederencyclus van Leonard Bernstein. *I Hate Music!* Is een samenwerking tussen Opera Compact en Opera Zuid en werd gecreëerd als educatief begeleidingsproject bij A Quiet Place, naar aanleiding van de 100ste verjaardag van de grote musicus en muziek pedagoog Bernstein.

In hun eigen woorden beginnen kinderen zich de grote vragen te stellen die ons al millennia bezighouden. Waar komen we vandaan? Hoe werkt het heelal? Waarom doe ik wat ik doe? Hoe richten we met elkaar de samenleving om ons heen in? Deze "Filosofie für Anfänger" is vaak heel specifiek, ongedwongen en van een grote inventiviteit. Dat maakt de gesprekken met kinderen hierover zo bijzonder.

Een sopraan en een pianist brengen voor een publiek van 4 tot 10 een voorstelling over de verwondering die in kindervragen schuilt. De korte voorstelling van ongeveer 35 minuten gaat vergezeld van een interactief gedeelte, waarin de jonge luisteraars aan het denken en vooral aan het bevragen gezet worden. De uitvoerenden gaan in direct contact met hun jonge publiek en geven ruimte om na te denken over de wereld om ons heen. De première van deze voorstelling vond plaats op 31 augustus 2018 in het huistheater van Opera Zuid en werd door 60 bezoekers bezocht. Daarna ging de productie touren, onder meer naar een aantal scholen.

*CHAPEAU Magazine: "I Hate Music! Wervelende opera voor kinderen."
Fotograaf: Jean-Pierre Geusens, Focuss 22*

Touwtjes in Handen – Jannelieke Schmidt en Jorne van Bergeijk

Met de jonge zangers Janneliek Schmidt en Jorne van Bergeijk ontwikkelde Opera Zuid het ludieke project *'Touwtjes in Handen'*, uitvoerbaar in gelijk welke ruimte. Op het podium zien we twee zangers, een pianist met vleugel, een grote flightcase uitpuilend met kostuums, rekvisieten en pruiken in allerlei stijlen en soorten. Verschillende bekende en minder bekende duetten en aria's uit het opera repertoire worden gebruikt in een frame van improvisatie theater sketches. Het publiek heeft voor elk nieuw stuk op een andere manier de touwtjes in handen. Zijn ze voor het eerste duet de regisseurs (denk aan "wie zingen?", "wat gebeurt er", "waar zijn de zangers", "wat moeten ze aan?") zo zijn ze in het volgende stuk letterlijk de poppenspelers die hands-on op het podium onze zangers sturend richting geven in hun liefdesduet.

Elke voorstelling opnieuw wordt samen met het publiek ontdekt waar de grenzen liggen en hoe opera-acteren precies werkt, welke lichamelijke impulsen de zang biedt, en welke mogelijkheden tot expressie. Dit project biedt een educatief kader rond operabeleving – niet enkel voor kinderen, maar òòk voor (jong-)volwassenen. Toegankelijk plezier, voor jong en oud, eerste keer operabezoeker of connaisseur, stille genietster of brullende enthousiasteling. Een voorstelling vol met en over opera. Laat de muziek aan ons over, de deelnemers krijgen, letterlijk, de regie.

KOKOZ – koorzang voor kinderen van 10 – 15 jaar

Sinds schooljaar 2018-2019 is er een opleiding gestart waar zang, samenzang en podiumpresentatie geleerd wordt. KOKOZ is een stichting die tot stand gekomen is in samenwerking met *Opera Zuid*, muziekschool *Kumulus* en de *Limburgse Koorschool*. Samen wordt naar bijzondere uitvoeringen toegewerkt. De opleiding wordt op professionele wijze vormgegeven door de Limburgse Koorschool in samenwerking met Opera Zuid. Helemaal nieuw is KOKOZ niet. Al een aantal jaren zijn er projecten geweest, variërend van workshops tot kinderopera's tot deelname aan professionele tournees van Opera Zuid. Projecten in 2018 waar KOKOZ aan verbonden was, zijn 'Wij bouwen een stad' en 'Festival Vocallis'.

Festival Vocallis - KOKOZ

Festival Vocallis organiseerde in 2018 in totaal 49 concerten/activiteiten in 39 locaties, waarbij het thema 'Oorlog, Vrede, Vrijheid' als een rode draad liep door alle onderdelen van het Festival. Muziekeducatie is een belangrijke kernwaarde van Festival Vocallis. Daarom organiseerde Festival Vocallis een bijzonder muziekproject voor de groepen 5 en 6 van diverse basisscholen in Zuid-Limburg.

Marleen Everink (zangeres, docent en koordirigent van Koorschool Limburg) nam de leerlingen tijdens vier muzieklessen mee in een unieke ervaring met zingen in een koor.⁹ Het project werd afgesloten met een concert in het huistheater van Stichting Opera Zuid. De voorstelling was gratis toegankelijk. De basisschoolleerlingen werden tijdens het concert ondersteund door jeugdtheaterkoor KOKOZ.

Educatie en participatie zijn voor Opera Zuid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom richten we onze educatieve werking niet enkele op kinderen en op scholen, maar ook op jongvolwassenen en volwassenen. We gooien de deuren van onze repetities en try-outs open voor studenten en jongeren en zorgen voor omkadering en gedegen inleidingen tot onze producties.

Studium Generale - Universiteit Maastricht

Studium Generale organiseert lezingen, debatten, talkshows, collegereeksen en het PAS-festival. *Studium Generale* is onderdeel van het Studenten Service Centrum van de Universiteit Maastricht en biedt verdiepende activiteiten aan voor studenten en overige geïnteresseerden.¹⁰ Opera Zuid heeft in samenwerking met Studium Generale twee lezingen verzorgd in het kader van haar producties.

⁹ <https://www.festivalvocallis.nl/terugblik-2018/>

¹⁰ <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/over-de-um/andere-afdelingen/studium-generale>

Trouble at the Opera - 4 december 2018

Willem Bruls, toneelschrijver, auteur, librettist en opera-dramaturg afkomstig uit Amsterdam, heeft een lezing gegeven aan de studenten over de opera van Leonard Bernstein, *A Quiet Place*. In deze lezing is er aandacht besteed aan Bernstein de componist, Bernstein de dirigent en vooral Bernstein het fenomeen.

A Quiet Place by Leonard Bernstein - 9 december 2018

Studium Generale en Opera Zuid werkten samen zodat studenten de unieke kans geboden kon worden om een Operavoorstelling te bezoeken tegen een scherp tarief.

Dit bezoek aan de opera was gelinkt aan de gratis lezing over Leonard Bernstein op dinsdag 4 december 2018. Voorafgaand aan de voorstelling werd een Engelstalige inleiding gegeven over de opera, over Bernstein en over de achtergronden van de productie, door intendant Waut Koeken. Daarnaast konden geregistreerde studenten een kijkje achter de schermen nemen en de cast ontmoeten.

*Cast en team A Quiet Place, met librettist Stephan Wadsworth
Fotograaf: Bjorn Frins*

Kooracademie Maastricht

Kooracademie Maastricht (KAM) is opgericht vanuit een passie voor koorzang en heeft als doel een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van de koorzangcultuur in de regio. Door middel van wekelijkse koorrepetities, zanglessen, koorklassen en workshops, gegeven door zorgvuldig geselecteerde professionals, worden de zangers in hun individueel groeiproces begeleid om zo samen een optimale koorklank te ontwikkelen. Er zijn drie repetities per maand. En aanvullend per project een weekend repetitie (ca. eens per kwartaal een dagdeel). Naast de genoemde repetities is er één keer per maand een speciale repetitie, met diepgang over de koormuziek, repertoirekennis, muzikale vorming en stemtechnieken. Deze repetities vinden plaats in het huistheater van Opera Zuid.

2.6 Publieksbereik

Zoals eerder vermeld brachten we in 2018 twee grote en twee kleinere producties. Opera Zuid is blij dat met de artistieke omslag ook de bezoekersaantallen een stijgende lijn vertonen. In vergelijking met het vorige jaar is het aantal bezoekers toegenomen (2018: 29.824 tegenover 2017: 21.313). In beide aantallen zijn de bezoekers van de Opera op de Parade in 's-Hertogenbosch meegenomen (2018: 9.000 vs. 2017: 8.000).

Voor het eerst sinds lange tijd was Opera Zuid ook weer op TV te zien. De Tv-opnames van de Sing-a-long in 's-Hertogenbosch werden door 346.000 mensen bekeken. Het event zelf werd door 4.500 mensen bezocht. Een ander groot buitenevent was de eenmalige opvoering van Carmina Burana in de zandgroeve in Heerlen (operakoor door Opera Zuid). Hier kwamen in twee dagen 8.190 mensen op af. Bij overige concerten en presentaties konden we nog 7.005 bezoekers verwelkomen. Onze educatieve activiteiten werden bezocht door 1.833 personen.

Zoals ook uit het advies van de Raad voor Cultuur¹¹ blijkt, is de vraag hoe het publiek van Opera Zuid meer een afspiegeling kan gaan vormen van de bevolking, een van onze aandachtspunten. Hiertoe heeft Opera Zuid o.a. beleid ontwikkeld rond culturele diversiteit, zie ook verder. Hier moet vermeld worden dat het lastig is een balans te vinden tussen de wens om experimenteel of complex werk te maken en de behoefte om een breed publiek te bereiken. Daarnaast is het een grote uitdaging voor Opera Zuid om zich te blijven ontwikkelen onder de zeer hoge productie- en prestatiedruk die op dit moment gepaard gaat met de subsidiëring door overheden en fondsen, tezamen met de moeizame afzetmarkt bij theaters.

¹¹ Advies Muziektheater Raad voor Cultuur: 'Later is al lang begonnen.' Raad voor Cultuur, januari 2019

2.7 Talentontwikkeling

Talentontwikkeling en het bieden van kwaliteitsvolle kansen aan jonge professionals is één van de absolute topprioriteiten van Opera Zuid. Daarbij willen wij de jonge zangers en makers niet enkel plaats bieden op ons podium, wij willen hen ook stimuleren en ondersteunen om hun vleugels uit te slaan om de internationale operawereld in te trekken. Opera Zuid voert een carrièregericht kansen-beleid dat gebaseerd is op mentorschap: het “meester-gezel” model. Zo wordt er bijvoorbeeld zorgvuldig op toegezien dat jonge zangers op het *juiste* moment in hun ontwikkeling in de *juiste* rol terechtkomen, binnen een cast waarin meer ervaren zangers hen coachen in alle facetten van het métier. Het *doorgroeien* staat centraal in onze visie op talentontwikkeling. Een mooi voorbeeld van deze visie is de talentvolle dirigent Karel Deseure, die bij Opera Zuid zijn eerste stappen kon zetten als operadirigent en vervolgens kon doorgroeien tot een inmiddels internationaal gevraagd dirigent. Eind 2018 kreeg hij de Schaunard prijs als beste operadirigent in Nederland.

Ook in 2018 kreeg de beloftevolle jonge dramatische sopraan Jannelieke Schmidt de kans om te debuten met de bijzonder veeleisende hoofdrol van Amelia in *Un Ballo in Maschera*. Jonge zangers als Kazuma Goto (afgestudeerd bij DNOA), Galen Dole (Conservatorium Maastricht), Sebastia Peris en Turya Houdenhuyze (Talentprogramma DNO) kregen de kans om hun talenten te ontplooiën onder de ervaren vleugels van een mentor als Huub Claessens.

Om jonge talenten op te sporen heeft Opera Zuid, naast kritische scouting, onder meer een casting- en auditieprocedure ontwikkeld waarbij naast de intendant en het artistieke team ook steeds *externe* experts – zangdocenten en stemcoaches – een bepalende stem hebben. Opera Zuid zorgt er bovendien voor, dat het auditeren zélf een integraal gegeven is binnen het ontwikkelingstraject, onder meer via professionele feedback en ‘second calls’.

In september 2018 is tevens de nieuwe Nationale Opera Studio van start gegaan, waarbij Opera Zuid, de Nederlandse Reisopera en de Nationale Opera & Ballet samenwerken.

Daarnaast bood Opera Zuid residentie aan de getalenteerde jonge componist Jan-Peter de Graaf, om de ‘mobiele’ opera *De Grens* te produceren in co-productie met Stichting Leonore, Opera Zuid en VIA ZUID-talentontwikkeling.

Ook het komende seizoen staan diverse samenwerkingen volledig in het teken van talentontwikkeling. Met Conservatorium Maastricht (Hogeschool Zuyd) werden afspraken gemaakt om het curriculum van de zangstudenten aan te passen zodat de studenten de mogelijkheid krijgen om mee te werken aan de voorjaarsproductie van Opera Zuid. Daarnaast zullen we in 2019 ook facilitair samenwerken: zangstudenten van het Conservatorium krijgen

bij Opera Zuid repetitieplekken aangeboden. Voordeel is dat de studenten dan al in huis zijn zodat er sneller en intensiever kan worden samengewerkt en er optimaal gewerkt kan worden om jong talent verder te begeleiden en te ontwikkelen.

Daarnaast bieden we studenten van belangrijke partners als de Conservatoria van Maastricht en Tilburg de mogelijkheid om parallel aan hun zangstudie ervaring op te doen in het koor. Ook hier staat het ‘meester-gezel’- model centraal: naast elke jonge hond staat een ervaren zanger met jarenlange koorexpertise. Hiertoe werd de Koor Academie Maastricht opgericht. Met de aanstelling van Klaas-Jan De Groot – zelf een jong talent van de eerste orde – werd de artistieke kwaliteit van het Theaterkoor van Opera Zuid op excellence-niveau gebracht. Klaas-Jan – die inmiddels reeds door het vermaarde Wagner festival van Bayreuth werd geëngageerd als assistent-koorleider - zal overigens in 2019 bij Opera Zuid zijn debuut maken als dirigent: onder de vleugels van Enrico Delamboyne zal hij 3 voorstellingen van *Fantasio* leiden.

Met projecten als “*De Grens*” positioneert Opera Zuid zich waar we (inter)nationaal heen willen qua talentontwikkeling. We willen een werkplaats en een laboratorium bieden aan jonge talenten, niet alleen op artistiek vlak, maar ook op het gebied van initiatief en ondernemerschap. Opera Zuid biedt jonge talenten niet enkel onderdak, maar ook mentorschap.

Behalve artistieke excellentie staat bij Opera Zuid ook vakkennis en ambachtelijkheid van alle omkaderende opera-beroepen centraal: Bühnentechniek, productieleiding, ontwerp, regie-assistentie, stage-management en kostuumatelier. Opera Zuid is een **erkend leerbedrijf** en biedt, via begeleide stages, ook op deze terreinen ruimte, kansen en groeimogelijkheden aan jong talent.

Uit analyse van de Raad van Cultuur¹² blijkt een grote uitdaging voor het brede operaveld op dit moment om de kwaliteit te bewaken en om talent goed te begeleiden bij vaak krappe budgetten van overheden en fondsen. Om het muziektheater nu en in de toekomst gezond te houden, is er behoefte aan een blijvende aanwas van nieuw werk en nieuw talent. Zo geldt dit ook voor Opera Zuid. Momenteel zijn we krap uitgerust om de taak van intensieve talentbegeleiding duurzaam op te nemen in de bedrijfsvoering. Zoals ook genoemd in het advies van de Raad voor Cultuur zou door het toekennen van extra (geoordeeld) budget talentontwikkeling verder ontwikkeld kunnen worden in samenwerking met onze partners.

¹² Advies Muziektheater Raad voor Cultuur: ‘Later is al lang begonnen.’ Raad voor Cultuur, januari 2019

2.8 Producties 2019 en seizoen 2019-2020

Voorjaar 2019

FANTASIO – Jacques Offenbach

Fantasio is een coproductie met Club Guy & Roni's Poetic Disasters Club en FASHIONCLASH. Muzikale leiding: Enrico Delamboy, regie: Benjamin Prins.

Als tweede luik van ons 'feestelijke' seizoen 2018/2019, waarin met Leonard Bernstein en Jacques Offenbach twee jarige componisten centraal staan, brengt Opera Zuid, in het kader van het Offenbach-jaar, vanaf 19 mei 2019 het unieke meesterwerk Fantasio op de planken. Deze opera, gebaseerd op het briljante gelijknamige stuk van Alfred de Musset, werd nooit eerder in Nederland uitgevoerd.

Fantasio is een ode aan de fantasie, een als sprookje vermomde satire en een ontroerend liefdesverhaal, dat op unieke wijze heen en weer slingert tussen hilarische humor en tedere poëzie. Deze unieke laat een heel andere kant zien van Jacques Offenbach, de 'godfather' van operette en cancan: die van een sensitief en buitengewoon geraffineerd musicus.

Vanaf vrijdag 17 mei tot en met 30 juni zal Fantasio touren door Nederland. Opera Zuid speelt ook een voorstelling in België (De Warande, Turnhout) en zal gasten bij de Philharmonie Köln in Offenbachs geboortestad Keulen, op zijn 200ste verjaardag.

Seizoen 2019/2020: Magie

Seizoen 19/20 staat bij Opera Zuid in het teken van Betovering - met Mozart en Britten onderzoeken we de betekenis van 'magie' in een onttoverende wereld, aan de hand van *Die Zauberflöte* en *A Midsummer Night's Dream*. "Magic and Moonlight". Tussen deze twee titels plaatsen we - in coproductie met DNO en het ENOA-netwerk - een nieuwe opera voor kinderen en families: *Een Lied voor de Maan* van Mathilde Wantenaar, naar het wonderlijke verhaal van Toon Tellegen. Zoals Jorge Luis Borges in een prachtig essay schreef: Magie is wezenlijk niets anders dan een andere manier van denken....

Die Zauberflöte – Wolfgang Amadeus Mozart

In het najaar van 2019 brengen we Mozarts onsterfelijke meesterwerk *Die Zauberflöte*. Regisseur Jorinde Keesmaat gaat op zoek naar de absolute en existentiële essentie van de 'zauber', de 'tovermacht' van muziek en toont daarbij aan, samen met de jonge Nederlands-Australische topdirigent Benjamin Bayl, dat Mozart nog steeds onze tijdgenoot is. De helende kracht van muziek en liefde is nog altijd brandend actueel. Ascon de Nijs tekent voor de

scenografie en ons eigen atelier, onder leiding van Leo van den Boorn, verzorgt het kostuumontwerp.

We zijn bijzonder trots op de haast integraal Nederlandse cast, een ware explosie van aankomend en gevestigd talent: met o.a. Peter Gijsbertsen (recent winnaar van de Nederlandse muziekprijs) als Tamino, Lilian Farahani als Pamina, supertalent Michael Wilmering (die recent bij ons schitterde als Junior in 'A Quiet Place' van Bernstein) als Papageno, Bart Driessen als Sarastro, Lisa Mostin als Königin der Nacht, Ginette Puylaert als Papagena, Fenna Ograyensek, Florieke Beelen en Lien Haegeman als Dames - om maar enkelen te noemen.

Die Zauberflöte werd opgezet als coproductie met het nieuwe Zwitserse Operahuis Nouvelle Opéra de Fribourg, waarmee we ook in de toekomst gaan samenwerken. De première van Die Zauberflöte is op vrijdag 8 november, Theater aan het Vrijthof Maastricht en zal touren tot en met 8 december door Nederland.

A Midsummer Night's Dream – Benjamin Britten

Als voorjaarsproductie (lente 2020) koppelen we daaraan Benjamin Britten's sublieme Shakespeare-opera **A Midsummer Night's Dream**. (niet meer uitgevoerd in Nederland sinds 1993). Opera Zuid is buitengewoon trots dat we niemand minder dan top-regisseur **Ola Mafaalani** hebben kunnen strikken voor haar opera-debuut! Mafaalani's team zal bestaan uit scenograaf en kunstenaar André Joosten en kostuumontwerpster Regine Standfuss. De muzikale leiding wordt toevertrouwd aan toptalent en vaste gast bij Opera Zuid Karel Deseure, die dit jaar verblufte met *A Quiet Place* - die hem, samen met zijn eerdere *Ballo in Maschera*, de Schaunard-award als opera-dirigent van het jaar 2018 opleverde, boven grote namen als Marc Albrecht en Teodor Currentzis. In de prachtige en spannende cast vinden we onder meer: top-artiest en Brittenspecialist Christopher Gillett (Flute), countertenor Cameron Shahbazi (Oberon), Kristina Bitenc (Titania), Leonie van Rheden (Hermia), Liesbeth De Vos (Helena), Jeroen de Vaal (Lysander), en Huub Claessens (Theseus).

Een lied voor de Maan – Mathilde Wantenaar

We zijn heel trots op onze samenwerking/coproductie met DNO om de nieuwe opera van de getalenteerde jonge Nederlandse componiste Mathilde Wantenaar **Een Lied voor de Maan**, naar Toon Tellegen, te kunnen realiseren, een opera die perfect in ons 'maan'-zinnige seizoen past. Via samenwerking in het ENOA-netwerk wordt dit een coproductie met belangrijke plekken overal in Europa, zoals de Munt (nationale opera van België) en het Festival van Aix-en-Provence. De regie is toevertrouwd aan Béatrice Lachaussée, decor en kostuums aan Nele Ellegiers. Deze club jonge talenten wordt gecoacht door opera-dramaturg Willem Bruls. Een magische familie-opera (voor kinderen vanaf 6 jaar) over een eenzame mol die besluit een lied te schrijven om de maan op te vrolijken. De sprinkhaan repeteert met zijn orkest tot ze het lied helemaal onder de knie hebben en op een nacht geven ze een prachtig concert. Maar waarom kijkt de maan daarna zo triest...?

Andere Projecten

Naast deze reguliere producties, zet Opera Zuid de komende periode haar schouders onder twee bijzondere samenwerkingsprojecten: de voorstelling *Jambo!* van Nienke Nasserian en het bijzondere community-project van een Buurtopera met de wijk Malpertuis.

Buurtopera Malpertuis

Opera Zuid is erg verheugd over de samenwerking met Buurtnetwerk Malpertuis en Buurtbrök 'Us Plekse', van waaruit het initiatief ontstond om een buurtopera te gaan realiseren. Samen met de wijk Malpertuis, waar onze thuisbasis gevestigd is, en waar zovele verhalen, culturen,

achtergronden en geschiedenissen samenleven, zetten wij onze schouders onder een heuse community-opera. En welk verhaal zou hiervoor geschikter kunnen zijn dan dat van de schalkse, vindingrijke en tegendraadse Vos Reynaard, het rebelse symbool van onze buurt?

In het najaar van 2020 zal Malpertuis een buurtopera ten tonele brengen waar de buurtbewoners de kans krijgen om in een professionele context hun eigen thema's, vormen en artistieke kwaliteiten te ontdekken en presenteren. Op initiatief van *Buurtnetwerk Malpertuis* en *Buurtbrök "Us Plekske"* werken buurtbewoners samen met Opera Zuid en partijen uit de wijk aan dit bijzondere project. Hierbij wordt ingespeeld op de vraag hoe alle bewoners betrokken kunnen worden bij de buurt. Aanleiding zijn de vergevorderde plannen rondom de sloop van de laatste winkels, de Buurtbrök, het buurtcafé en de aanpalende woningen. Voor Buurtnetwerk Malpertuis en Buurtbrök "Us Plekske" gaven deze plannen stof tot nadenken over de leefbaarheid in de wijk en vooral over hoe de sociale cohesie tussen alle buurtbewoners te behouden en te versterken. Samen met de ondersteunende partners *We Helpen Maastricht* en *Trajekt* en enkele vrijwillige professionals ontstond in korte tijd een betrokken, dynamisch en coöperatief proces waaruit uiteindelijk het concept van *Buurt Opera Malpertuis* vorm kreeg.

Het plan (binnen de innovatieve context van Community Art: het hele proces van onderzoeken tot uiteindelijk uitvoeren van Buurt Opera Malpertuis; de samenwerking met professionals uit het artistieke domein) is ingediend bij Het Elisabeth Strouven Fonds in het kader van het project Stadsgoud 2019 voor het verkrijgen van financiële ondersteuning. In 2019 zullen deze plannen verder uitgerold worden.

Jambo!

In samenwerking met de talentenmakelaar VIA ZUID begeleidt Opera Zuid de jonge mezzosopraan Nienke Nasserian bij het ontwikkelen van haar nieuwe voorstelling *Jambo!* JAMBO! (Masai voor 'hallo') is deel drie van een intieme opera-trilogie in drie delen. Net als in MASAI (2016) en MZUNGU (2018) is JAMBO! een deels autobiografische verbeelding en verklanking van en over haar gemengde afkomst. Nienke is Limburgs-Afrikaans en voelt zich als zwarte vrouw vaak een vreemde eend in de bijt in de opera wereld. Zij voelt in deze xenofobe tijden een enorme urgentie dit fenomeen te onderzoeken en haar bevindingen te delen. In Jambo! Zoekt ze naar versmelting en verbinding van klassieke "Westerse" en Afrikaanse opera.

3. Organisatie en bestuur

3.1 Governance Code Cultuur

Samen met het Bestuur heeft de Raad van Toezicht aandacht besteed aan de naleving van de principes van de Governance Code Cultuur. Bestuur en Raad van Toezicht onderschrijven het belang van naleving van de code, hoewel door de beperkte omvang van de organisatie van Opera Zuid dit soms minder formeel en expliciet plaatsvindt dan in grotere organisaties. Hieronder wordt aan de hand van de negen principes van de code aangegeven op welke wijze Bestuur en de Raad van Toezicht de code naleven.

Verantwoordelijkheid en toepassing

Bestuur en RvT zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid inzake de toepassing van de Code. Regelmatig reflecteren zij op de prestaties van de organisatie, op de relatie met stakeholders en op hun eigen functioneren.

Besturingsmodel

Bestuur en RvT zijn tevreden over het sinds 2009 functionerende besturingsmodel i.c. het Raad van Toezichtmodel. Met ingang van 2017 wordt het Bestuur gevormd door de Intendant onder toezicht van de Raad van Toezicht. De Intendant wordt ondersteund door een managementteam bestaande uit de uitvoerend producent, de controller en de zakelijk adviseur.

Taak en werkwijze bestuur

De taak en werkwijze van de bestuurder zijn vastgelegd in het Reglement Raad van Toezicht en Bestuur dd. 16 oktober 2009. Met het aantreden van de nieuwe intendant is de procuratieregeling herzien en zijn nieuwe afspraken gemaakt over de inhoud en periodiciteit van de managementinformatie. Het reglement is bij het aantreden van de Intendant in februari 2017 herzien. De informatiestroom tussen bestuurder en Raad van Toezicht is in dit reglement adequaat geregeld.

Met stakeholders als de philharmonie zuidnederland, theaterdirecties, festivaldirecties, productiehuisen en hogescholen hebben wij toenemend inhoudelijk overleg over de totstandkoming van producties. De specifieke samenwerking met de philharmonie zuidnederland (begeleidingstaak) is vastgelegd in een convenant d.d. 21 mei 2016.

Rechtspositie en bezoldiging

Bij de werving en selectie van de nieuwe intendant is de werkgeversrol van de Raad van Toezicht nauwgezet toegepast op alle aspecten van die aanstelling: werving, selectie, medezeggenschap, profielschets, assessments en beloning. De intendant heeft een arbeidscontract voor bepaalde tijd dat eindigt op 31 december 2020, het einde van het huidige kunstenplan. De bezoldiging van de intendant ligt ruim binnen de grenzen bepaald door de WNT.

Verantwoordelijkheden en werkwijze

De Raad van Toezicht heeft in 2018 6 keer vergaderd met de bestuurder en het managementteam. Eén van deze vergaderingen was voor een belangrijk deel gewijd aan de ontwikkelingen in het gemeentelijk, provinciaal en nationaal cultuurbeleid en de mogelijke gevolgen hiervan voor Opera Zuid. Tijdens een specifiek daarvoor georganiseerde dag in 2019 hebben de Raad, bestuur en Managementteam uitgebreid overlegd over de toekomst van Opera Zuid en de uitgangspunten voor het dit jaar te ontwikkelen beleidsplan ten behoeve van het nieuwe kunstenplan 2021-2024.

De penningmeester heeft veelvuldig overlegd gevoerd met de controller over het financieel beheer. De penningmeester heeft verder overlegd en ondersteuning geboden bij de totstandkoming van het nieuwe Personeelsreglement.

Deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid

Bij vervanging van zijn eigen leden stelt de Raad van Toezicht een specifiek deskundigheidsprofiel op. Daarbij wordt gelet op complementaire competenties, ter voorkoming van een te eenzijdige samenstelling van de Raad. De diversiteit van de Raad is een aandachtspunt voor de komende jaren. Inmiddels is in één van de twee ontstane vacatures voorzien door de benoeming van een vrouw. Het thema heeft grote aandacht van de Raad van Toezicht.

Inzet en vergoeding

De leden van de Raad van Toezicht van Opera Zuid kennen de benodigde inzet voor het toezicht op de instelling. Op hun inzet en aanwezigheid is niets aan te merken, integendeel. De functie wordt niet gehonoreerd.

Belangenverstrengeling

In vorengenoemd Reglement van Raad van Toezicht en Bestuur Opera Zuid is in artikel 2 lid 2 geregeld dat de leden van de Raad onafhankelijk zijn. In artikel 2 lid 13 is de onverenigbaarheid van (neven-)functies geregeld.

Financieel beleid & risicobeheer

In de loop van 2018 hebben wij de interne risico's waarmee Opera Zuid mogelijk kan worden geconfronteerd, in beeld gebracht. Om de blootstelling aan de aldus in beeld gebrachte mogelijke, interne risico's zo veel mogelijk uit te sluiten, hebben wij medio 2018 de budgetverantwoordelijke functies enerzijds en de functie van controller anderzijds binnen onze organisatie onafhankelijk van elkaar geborgd.

In het najaar van 2019 zullen wij ook de externe risico's waaraan Opera Zuid mogelijk kan worden blootgesteld, in beeld brengen. Vanwege de gemengde publieke financiering van Opera Zuid (OCW, Provincies Limburg en Brabant, Gemeente Maastricht) en eigen inkomsten, zullen wij daarbij met de bijzonder omstandigheid van co-subsidiering nadrukkelijk rekening houden.

Behind the scenes, A Quiet Place
Fotograaf: Bjorn Frins

3.2 Beleid Code Culturele Diversiteit

Opera Zuid gelooft in opera van en voor iedereen. De unieke zeggingskracht van het rijke medium opera werkt verbindend en helend. Samenwerking, verbinding, synthese en synergie zitten in het DNA van opera, waar muziek, tekst, theater, beeld en verbeelding in een ongemeen rijke uitingsvorm samenkomen. Opera gaat over wat ons allen ten diepste beweegt en bezighoudt, opera verbindt hoofd en hart, heden en verleden, individu en maatschappij. Opera (er-)kent geen grenzen: het is – letterlijk en figuurlijk – een grenzeloze kunst.

Wij vinden het dan ook van cruciaal belang om onze kunst met zoveel mogelijk mensen te kunnen delen. Opera dient zoveel mogelijk een afspiegeling te zijn van de maatschappij en van de maatschappelijke context waaruit ze voorkomt en waarin ze leeft. Om dit doel zo scherp mogelijk na te streven en te blijven nastreven, voert Opera Zuid een beleid rond culturele diversiteit, waarvan de belangrijkste speerpunten hieronder kort worden geschetst. Opera Zuid heeft zich bij het opstellen van dit beleid geïntereerd aan de handreikingen in de Code Culturele Diversiteit, en heeft dit protocol toegespitst op de vier terreinen programma, personeel, publiek en partners.

1. Programmering

Hier worden twee terreinen onderscheiden, nl. repertoirekeuze en casting.

a. Repertoire.

De basisopdracht van Opera Zuid ligt in het op een actuele, indringende en eigentijdse manier ten tonele brengen van de grote werken uit de opera-canon. Dit betreft voornamelijk werken uit de westerse traditie van de laatste drie eeuwen. Vanuit de aard van deze focus is aandacht voor niet-westerse facetten en uitingen van opera geen sinecure; bij deze specifieke kunstvorm gaat het om voortdurend maatwerk. Opera Zuid doet dit ondermeer door (o.a. via onze inleidingen) voortdurend de nadruk te leggen op de universaliteit van de thema's en ervaringen die in de opera centraal staan. Daarnaast wil Opera Zuid samenwerkingsverbanden opzoeken die een bredere programma-aanpak mogelijk kunnen maken. In 2019/2020 staan in dit kader twee projecten op stapel: een buurtopera community-project in de sociaal en demografisch erg diverse wijk Malpertuis in Maastricht (waar Opera Zuid gehuisvest is) en een voorstelling en educatief project, *Jambo!* (in samenwerking met VIA ZUID) waarin mezzosopraan Nienke Nasserian - een Limburgse klassiek geschoolde zangeres met Masai-roots – op zoek gaat naar de verbinding tussen Europese en Afrikaanse opera.

b. Casting

Bij de samenstelling van artistieke teams en de bezetting van rollen en partijen, houdt Opera Zuid geen enkele rekening met andere factoren dan artistiek profiel, vakkennis en bekwaamheid, en de muzikale vereisten en typering van zangpartijen. Aspecten als afkomst, nationaliteit, geaardheid, overtuiging, geloof, gender e.d. worden expliciet buiten de artistieke deliberatie gehouden. Leeftijd speelt enkel een rol voorzover deze met ervaring en ontwikkeling te maken heeft; geslacht speelt enkel een rol bij de vereisten van de zangpartij (sopraan, tenor, countertenor etc). Opera Zuid streeft bewust een grote differentiatie in nationaliteiten en achtergrond na. De casting van Opera Zuid van de afgelopen periode toont de resultaten van dit beleid.

2. Personeel

Bij het aantrekken en aanwerven van medewerkers – zowel vaste, tijdelijke als freelance medewerkers – houdt Opera Zuid geen enkele rekening met factoren als afkomst, gender, nationaliteit, geloof, leeftijd, overtuiging of huidskleur. Om culturele diversiteit ook bij de samenstelling van ons team maximaal na te streven, plaatst Opera Zuid standaard de volgende vermelding bij alle vacatures die worden uitgeschreven: *“Opera Zuid streeft ernaar een afspiegeling van de samenleving te vormen. Om die reden moedigt zij geïnteresseerde kandidaten met een niet-Nederlandse culturele achtergrond nadrukkelijk aan om te reageren.”*

3. Publiek en Partners

Opera Zuid wil actief streven naar verdere verruiming van ons publiek. Dit willen we doen door intensere samenwerking met onze belangrijkste partners op dit terrein: de schouwburgen waar we onze voorstellingen spelen. Opera Zuid wil de komende jaren actief diversiteit stimuleren bij ons publiek. Het is in dit kader onze ambitie om (1) de fte-omvang op het vlak van educatie – een belangrijke tool om het bereik van het medium opera te kunnen verruimen – te kunnen uitbreiden, en (2) daarnaast middelen te kunnen voorzien voor een medewerker participatie, om een actiever doelgroepenbeleid te kunnen voeren. In de lopende beleidsplan-periode ontbreekt het Opera Zuid aan financiële mogelijkheden om deze ambitie te kunnen realiseren. Opera Zuid zal dit belangrijke beleidsdomein opnemen in haar beleidsplan voor de komende periode.

Op korte termijn werkt Opera Zuid volop aan een zo breed mogelijke toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en herkenbaarheid van onze kunstvorm opera voor een breed en divers publiek. Dit doen we ondermeer door inleidingen, toonmomenten, presentaties en workshops; door concertjes op onverwachte locaties (zoals cafés, of het pop-podium de Muziekgieterij),

door een community-project als de buurtopera in de wijk Malpertuis en het voor iedereen gratis aanbieden van een opera-event als Opera op de Parade in open lucht.

Luthando Qave en Romie Estêves

3.3 Samenstelling Bestuur en Raad van Toezicht met schema aan- en aftreden

In het jaar 2018 bestond het Bestuur van Opera Zuid uit:

- Waut Koeken, Intendant vanaf 2017.
- Rudy van Wijk, Uitvoerend Producent vanaf 09-07-2018
- Richard Loomans, Zakelijk manager, vanaf 07-08-2018

De Raad van Toezicht van Opera Zuid was in het jaar 2018 als volgt samengesteld:

Drs. G.H. Hoefsloot, voorzitter vanaf 16-06-2010.

Functies:

- ♦ Lid Raad van Commissarissen Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) BV;
- ♦ Voorzitter Raad van Commissarissen Altera Vastgoed NV;
- ♦ Voorzitter Raad van Commissarissen Tilburg Bastianen Groep BV.

Drs. C.J.N.M. Jacobs, vicevoorzitter vanaf 14-10-2010.

Functies:

- ♦ Voorzitter Bestuur Festival Musica Sacra;
- ♦ Bestuurslid Jumping Indoor Maastricht;
- ♦ Lid Raad van Toezicht Bureau Europa Maastricht;
- ♦ Lid Bestuur Stichting Brightland Creations;
- ♦ Lid Bestuur Stichting Personeel Spaarbank Maastricht;
- ♦ Adviseur Bestuur Stichting Ragen;
- ♦ Adviseur Bestuur Stichting Maquette Maastricht;
- ♦ Adviseur Bestuur Stichting Dierenpark Maastricht.

Dhr. mr. J.F.M. Heuvelmans, secretaris vanaf 16-05-2013.

Hoofdfuncties: advocaat, Bogaerts & Groenen advocaten.

Nevenfuncties:

- ♦ Voorzitter Bedrijven Overleg Regio Tilburg
- ♦ Bestuurslid VNO-NCW Midden-Brabant
- ♦ Lid Raad van Advies Unipartners Tilburg
- ♦ Lid Raad van Toezicht Fonds Spiegelglas
- ♦ Lid KoBra Tilburg

Dhr. mr. T.M. Faut, penningmeester vanaf 01-04-2018.

Functies: geen.

Dhr. mr. L.B. Langevoort, lid vanaf 01-07-2017.

Hoofdfuncties:

- ♦ Intendant Philharmonie Köln;
- ♦ Directeur KölnMusik GmbH;
- ♦ Directeur AchtBrücken GmbH.

Nevenfuncties:

- ♦ Lid Kuratorium European Academy of Sciences and Arts, Salzburg;
- ♦ President European Concert Hall Organisation, Brussel;
- ♦ Lid Beirat Deutsche Orchester Stiftung, Berlijn;
- ♦ Lid Beirat Dirigentenforum Deutsche MusikRat Projekt GmbH, Bonn;
- ♦ Vice-voorzitter Deutsche Konzerthauskonferenz;
- ♦ Lid Beirat Junge Deutsche Philharmonie, Frankfurt;
- ♦ Lid Raad van Toezicht Liz Mohn Kultur- und Musikstiftung, Berlijn/Gütersloh;
- ♦ Lid Kuratorium Rheinland Common Purpose Deutschland GmbH, Düsseldorf;
- ♦ Lid Kuratorium Ensemble Musikfabrik, Köln;
- ♦ Lid Kuratorium Landes Jugend Ensembles der Landesmusikrat NRW, Düsseldorf;
- ♦ Voorzitter Beirat Kultur City Marketing Köln e.V., Köln;
- ♦ Lid Kuratorium KölnAlumni – Universität zu Köln;
- ♦ Lid Beirat Kuratorium KölnMusik e.V., Köln;
- ♦ Penningmeester Raad van Toezicht ON – Neue Musik Köln e.V., Köln;
- ♦ Voorzitter Kuratorium Orchesterakademie GürzenichOrchester Köln, Köln;
- ♦ Voorzitter Raad van Toezicht Planet Kultur e.V., Köln;
- ♦ Lid van Kuratorium Verein der Freunde und Förderer der Rheinische Musikschule, Köln;
- ♦ Lid raad van Toezicht Zentral Dombau-Verein Köln.

Mevr. E. Blanksma, lid vanaf 01-11-2018

Hoofdfunctie: Burgemeester van Helmond

Nevenfuncties:

- ♦ Lid Adviescommissie geschilbeslechting prestatie-afspraken Woningwet;
- ♦ Voorzitter NIBUD;
- ♦ Voorzitter Stichting toetsing verzekeraar;
- ♦ Lid Raad van Bestuur Vlaams-Nederlands Huis deBuren.

Dhr. ir. H.P.M. Kivits, ere-voorzitter

In 2015 is een maximale zittingstermijn van leden van de Raad van Toezicht vastgelegd (voorzitter vier keer een zittingstermijn van drie jaar en leden drie keer een zittingstermijn van drie jaar). Daarbij is een rooster van aftreden opgesteld waarbij niet te veel leden tegelijk aftreden zonder hernoembaar te zijn.

Naam	Benoemd	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Drs. G.H. Hoefsloot	2010			X			X ¹	
Drs. C.J.N.M. Jacobs	2010	X			X	X		
Dhr. mr. M. Heuvelmans	2013	X			X			X
Dhr. mr. T.M.F. Faut	2017					X		
Dhr. mr. L.B. Langevoort	2017					X		
Mevr. E. Blanksma – van den Heuvel	2018						X	

X in rood betekent niet herkiesbaar

1 De heer Hoefsloot is als voorzitter herbenoemd tot voorzitter voor drie jaar. Gezien het vertrek van twee leden in 2017 en van twee leden in 2018 zou zijn afscheid een te groot continuïteitsrisico zijn geweest.

4. Jaarrekening 2018

4.1 Balans per 31 december 2018

ACTIVA	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en terreinen	54.159		57.167	
Inventaris en inrichting	426		2.975	
Vaste bedrijfsmiddelen	<u>74.879</u>		<u>82.846</u>	
	129.464		142.988	
Totaal vaste activa		129.464		142.988
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	141.775		45.122	
Belastingen en sociale verzekeringen	52.057		81.674	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>169.768</u>		<u>103.669</u>	
	363.600		230.465	
Liquide middelen	267.447		429.498	
Totaal vlottende activa		631.047		659.963
TOTAAL ACTIVA		760.511		802.951
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve		45.453		47.190
Bestemmingsfonds restant subsidie OCW 2013-2016	3.886		5.679	
Bestemmingsfonds provincie Limburg	<u>20.481</u>		<u>20.989</u>	
		24.367		26.668
Langlopende schulden				
Hypothecaire lening		73.908		77.143
Kortlopende schulden				
Crediteuren	157.765		136.694	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>459.017</u>		<u>515.255</u>	
		616.782		651.949
TOTAAL PASSIVA		760.511		802.951

4.2 Categoriele exploitatierekening 2018

<u>Baten</u>	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
Eigen Inkomsten	€	€	€
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	403.798	397.438	387.918
2. Recette	5.754	0	7.085
3. Uitkoop	329.751	0	284.413
4. Partage	43.738	0	48.732
5. Overige publieksinkomsten	24.555	0	47.688
6. Publieksinkomsten buitenland	55.375	55.375	15.000
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	459.173	452.813	402.918
8. Sponsorinkomsten	13.500	15.500	14.500
9. Vergoedingen Coproductent	0	0	2.295
10. Overige Directe Inkomsten	15.744	8.500	0
11. Totaal Overige Directe Inkomsten (8+9+10)	29.244	24.000	16.795
12. Totaal Directe Inkomsten	488.417	476.813	419.713
13. Indirecte Inkomsten	45.676	25.000	51.246
14. Private middelen - particulieren incl. Vriendenvereniging	5.138	6.000	5.613
15. Private middelen - bedrijven	0	0	0
16. Private middelen - private fondsen	6.500	67.200	19.000
17. Private middelen - goede doelen loterijen	0	0	0
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	11.638	73.200	24.613
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	545.731	575.013	495.572
20. Baten in natura	0	0	0
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	1.079.084	1.064.976	1.054.432
22. Totaal structureel Provincie	656.000	650.000	650.000
23. Totaal structureel Gemeente	89.725	78.469	78.468
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25. Totaal structurele subsidie	1.824.809	1.793.445	1.782.900
26. Incidentele publieke subsidies	60.000	0	14.560
27. Totale subsidies	1.884.809	1.793.445	1.797.460
TOTALE BATEN (19+20+27)	2.430.540	2.368.458	2.293.032

	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
LASTEN	€	€	€
1. Beheerslasten materieel	233.116	254.667	289.773
2. Beheerslasten personeel	<u>437.532</u>	<u>456.020</u>	<u>465.855</u>
3. Beheerslasten totaal (1+2)	670.648	710.687	755.629
4. Activiteitenlasten materieel	404.999	372.253	355.923
5. Activiteitenlasten personeel	1.355.555	1.285.518	1.186.488
6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	<u>1.760.554</u>	<u>1.657.771</u>	<u>1.542.411</u>
TOTALE LASTEN (3+6)	<u><u>2.431.202</u></u>	<u><u>2.368.458</u></u>	<u><u>2.298.040</u></u>
7. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	-662	0	-5.008
8. Saldo rentebaten/-lasten	<u>-3.376</u>	<u>0</u>	<u>-4.629</u>
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	<u><u>-4.038</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>-9.637</u></u>

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS	Huidig Boekjaar		Begroting		Vorig Boekjaar	
Specificatie personeelslasten (gemiddelde fte's)	€	fte	€	fte	€	fte
1. Waarvan vast contract	<u>455.716</u>	<u>7,43</u>	<u>425.940</u>	<u>8,38</u>	<u>392.683</u>	<u>7,44</u>
2. Waarvan tijdelijk contract	<u>187.010</u>	<u>3,19</u>	<u>224.522</u>	<u>2,79</u>	<u>195.717</u>	<u>2,62</u>
3. Waarvan inhuur	<u>1.152.035</u>		<u>1.091.076</u>		<u>1.063.944</u>	
4. Personeelslasten totaal (1+2+3)	<u>1.794.761</u>	<u>10,62</u>	<u>1.741.538</u>	<u>11,17</u>	<u>1.652.344</u>	<u>10,06</u>
Vrijwilligers	aantal		aantal		aantal	
5. Vrijwilligers: fte	0,1		0,1		0,1	
6. Vrijwilligers: personen	1		1		1	

4.3 Kasstroomoverzicht 2018

	2018	2017
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-4.038	-9.637
Afschrijving materiële vaste activa	26.502	19.199
Mutatie reserveringen	<u>0</u>	<u>0</u>
Brutokasstroom uit operationele activiteiten	22.464	9.562
Mutatie vorderingen	-133.135	39.239
Mutatie kortlopende schulden	<u>-35.167</u>	<u>371.503</u>
Nettokasstroom uit operationele activiteiten	-145.838	420.304
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-12.978	-65.475
Desinvesterings in materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-12.978	-65.475
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	77.000	0
Aflossing uit langlopende schulden	<u>-80.235</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-3.235</u>	<u>0</u>
Mutatie liquide middelen (I-II+III)	-162.051	354.829
Liquide middelen einde boekjaar	267.447	429.498
Liquide middelen begin boekjaar	<u>429.498</u>	<u>74.669</u>
Mutatie liquide middelen	-162.051	354.829

4.4 Grondslagen voor de Jaarrekening

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld en ingericht in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, die is uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Tevens is rekening gehouden met de voorschriften volgens het Handboek verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 (hierna Handboek OCW).

Beleidsregels toepassing Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de stichting.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2017 zijn waar nodig geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2018 mogelijk te maken.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Het bedrijfsgebouw wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, verminderd met de lineaire berekende afschrijvingen op basis van de geschatte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, verminderd met de lineair berekende afschrijvingen op basis van de geschatte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingslasten komen ten laste van de exploitatierekening. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de stichting wordt ingedeeld in verschillende reserves.

Algemene reserve

Dit betreft dat deel van het eigen vermogen waar geen specifieke besteding aan is gegeven door derden of de directie.

Bestemmingsreserves

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserves is door de directie van de stichting onder goedkeuring van de Raad van Toezicht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de stichting.

Bestemmingsfonds

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserves zijn op voorschrift van het ministerie van OCW, provincie Limburg, provincie Noord-Brabant en de gemeente Maastricht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de stichting.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het exploitatieresultaat wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Baten die worden ontvangen in de vorm van zaken of diensten worden gewaardeerd tegen de reële waarde, voor zover deze bepaalbaar is. In dat geval worden zodanige baten in de staat van baten en lasten verantwoord.

Lasten worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn. Aanschaffingen voor decors, kostuums, rekwisieten, belichtingsmateriaal voor de eigen programmering worden verantwoord in het jaar dat de voorstelling wordt opgevoerd.

Subsidies

De structurele subsidies die worden ontvangen ten behoeve van de exploitatie van voortdurende activiteiten worden als baten verantwoord in de functionele exploitatierekening in het jaar waar de toekenning voor geldt. De subsidies worden verantwoord als het aannemelijk is dat deze worden ontvangen en Stichting Opera Zuid de condities voor ontvangst kan aantonen.

Sponsorbijdragen

Bijdragen van sponsors worden verantwoord in het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft.

Giften

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft.

De niet-financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Afschrijvingen

Materiele vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

4.5 Toelichting balans per 31 december 2018

ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en inrichting	Vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018				
Verkrijgingsprijzen	120.354	12.746	133.696	266.796
Cumulatieve afschrijvingen	<u>63.187</u>	<u>9.771</u>	<u>50.850</u>	<u>123.808</u>
Boekwaarden	57.167	2.975	82.846	142.988
Mutaties				
Investerings	0	0	12.978	12.978
Desinvesterings	0	0	0	0
Afschrijvingen	-3.008	-2.549	-20.945	-26.502
Cumulatieve afschrijvingen desinvesterings	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	-3.008	-2.549	-7.967	-13.524
Stand per 31 december 2018				
Verkrijgingsprijzen	120.354	12.746	146.674	279.774
Cumulatieve afschrijvingen	<u>66.195</u>	<u>12.320</u>	<u>71.795</u>	<u>150.310</u>
Boekwaarden	<u>54.159</u>	<u>426</u>	<u>74.879</u>	<u>129.464</u>
Afschrijvingspercentages	2,5%	20%	20%	

Per balansdatum is er geen indicatie dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is.

Op het onroerend goed is een hypothecair recht gevestigd tot zekerheid van de verstrekte hypothecaire lening ad € 77.000.

Kostuums, decors en rekwisieten van 4 producties liggen opgeslagen in een gehuurde locatie, deze worden niet gewaardeerd.

Vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Debiteuren	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Debiteuren	141.775	48.049
Voorziening dubieuze debiteuren	0	-2.927
Saldo debiteuren	<u>141.775</u>	<u>45.122</u>

Dit betreft voor het grootste deel in rekening gebrachte maar nog niet betaalde garantiesommen.
Geen van deze bedragen heeft een looptijd van langer dan een jaar.

Belastingen en sociale verzekeringen	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Omzetbelasting	51.436	74.611
Pensioenen	621	7.063
	<u>52.057</u>	<u>81.674</u>

Overige vorderingen en overlopende activa	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Waarborgsommen	3.995	2.195
Nog te ontvangen bedragen	77.813	50.261
Vooruitbetaalde kosten	79.827	50.509
Diversen	8.133	704
	<u>169.768</u>	<u>103.669</u>

Liquide middelen

De liquide middelen per 31 december 2018 zijn als volgt te specificeren:

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Kas	223	381
Van Lanschot Bankiers	63.954	424.227
Rabobank	200.197	1.149
ING-bank	3.073	3.741
	<u>267.447</u>	<u>429.498</u>

De liquide middelen zijn vrij ter beschikking van de stichting.

PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve laat het volgende verloop zien:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Saldo primo	47.190	47.393
Resultaat lopend boekjaar c.q. voorgaand jaar	-4.038	-9.637
	43.152	37.756
T.l.v. bestemmingsfondsen	2.301	9.434
Saldo ultimo	45.453	47.190

Het resultaat 2017 werd naar rato toegerekend aan de algemene reserve en de bestemmingsfondsen.

Het resultaat 2018 wordt naar rato toegerekend aan de algemene reserve en de bestemmingsfondsen.

Bestemmingsfondsen

Conform de richtlijnen van de Minister van OCW (Regeling op het specifieke cultuurbeleid art. 2.16) wordt het aandeel van de structurele rijkssubsidie in de totale baten, dat nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt, opgenomen in het Bestemmingsfonds OCW.

Conform de richtlijnen van de provincie Limburg wordt het aandeel van haar structurele subsidie in de totale baten welke nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt, opgenomen in het bestemmingsfonds provincie Limburg. De hoogte van het bestemmingsfonds is maximaal 15% van het provinciaal subsidiebedrag voor het betreffende boekjaar. Conform de richtlijnen van de provincie Noord-Brabant wordt een egalisatiereserve gevormd in de zin van art.

4:72 van de Awb.

Deze reserve bedraagt maximaal 10% van de verleende subsidie voor het betreffende boekjaar, met een maximum van 10% van het totaal verleende subsidiebedrag bij vaststelling van de subsidie.

Bestemmingsfondsen	Subsidie 2018	Aan deel	Toerekening Resultaat	Toevoeging Bestemmings- reserve	Saldo 2017	Saldo 2018
Restant subsidie OCW 2013-2016	1.079.084	44%	-1.793	0	5.679	3.886
Provincie Limburg	306.000	13%	-508	0	20.989	20.481
Provincie Noord-Brabant	350.000	0%	0	0	0	0
Gemeente Maastricht	89.725	4%	0	0	0	0
Totale structurele subsidie	1.824.809	61%	-2.301	0	26.668	24.367
Totale baten	2.430.540					
Resultaat 2018	-4.038					

Langlopende schulden

	2018	2017
	€	€
<u>Hypothecaire lening F. van Lanschot Bankiers N.V.</u>		
Hoofdsom	77.143	77.143
Aflossing	77.143	0
Restant hoofdsom per 31.12	0	77.143
<u>Hypothecaire lening Rabobank</u>		
Hoofdsom per 1 januari	0	0
Cumulatieve aflossingen per 1 januari	0	0
Restant hoofdsom per 1 januari	0	0
Opgenomen in boekjaar	77.000	0
Aflossingen in boekjaar	1.212	0
Restant hoofdsom per 31 december	75.788	0
Kortlopende deel per 31 december	1.880	0
Langlopend deel per 31 december	73.908	0
Resterende looptijd > 1 jaar	73.908	
Resterende looptijd > 5 jaar	65.591	

Door de Rabobank is in 2018 een hypothecaire lening verstrekt voor een bedrag van € 77.000 met een looptijd van 25 jaar. De rente over deze lening bedraagt 4,0% per jaar (rentevast periode van 10 jaar). Het betreft een annuïteitenlening. Het maandelijkse termijnbedrag bedraagt € 406,33.

Het registergoed aan de Coxstraat te Maastricht dient als zekerheid voor deze lening.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben allen een resterende looptijd van korter dan een jaar.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Crediteuren	157.765	136.694

Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vooruitontvangen subsidie Ministerie van OCW	166.666	250.000
Vooruitontvangen subsidie provincie Noord-Brabant	175.000	175.000
Nog te betalen kosten	80.697	55.381
Reservering vakantiegeld en vakantiedagen	34.774	34.874
Aflossing hypotheek Rabobank	1.880	0
	459.017	515.255

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Operational leasing

Gedurende het boekjaar 2018 heeft de stichting € 7.777 aan leasebetalingen verantwoord in de winst- en verliesrekening. Het betreft operational leasing van een kopieerapparaat. Het leasecontract is 28 november 2018 aangegaan voor 72 maanden. Er resteert derhalve nog een looptijd van 71 maanden.

Huur

Er bestaan huurverplichtingen betreffende het pand aan het Malpertuisplein te Maastricht (contract loopt tot 1 juni 2024) en de opslagruimte aan de Francois de Veijestraat te Maastricht (looptijd contract tot 1 augustus 2019). Het contract wordt, behoudens opzegging, van jaar tot jaar verlengd.

Overzicht verplichtingen	31 december 2018
	€
Verplichtingen ≤ 1 jaar	99.549
Verplichtingen > 1 jaar en < 5 jaar	32.628
Verplichtingen ≥ 5 jaar	7.477
Totaal	139.654

Niet in de balans opgenomen activa

In 2016 zijn subsidies toegekend in verband met de nieuwe kunstenplanperiode 2017-2020. Het Ministerie van OC&W, de provincies Noord- Brabant en Limburg en de gemeente Maastricht hebben voor de jaren 2017 tot en met 2020 structurele subsidies toegekend. Voor het jaar 2019 is voor een bedrag van € 1.832.000 aan subsidies te verwachten, exclusief eventueel nog vast te stellen loon- en prijsbijstellingen.

Opera Zuid heeft voor de kunstenplanperiode 2017-2020 een sponsorovereenkomst van € 12.500 afgesloten.

Verstrekte zekerheden

Als zekerheid voor de aflossing van de schulden aan kredietinstellingen is een recht van eerste hypotheek gevestigd op de onroerende zaken voor een bedrag van € 77.000.

4.6 Toelichting exploitatierekening 2018

Baten

	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
	€	€	€
Eigen Inkomsten			
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	403.798	397.438	387.918
2. Recette	5.754		7.085
3. Uitkoop	329.751		284.413
4. Partage	43.738		48.732
5. Overige publieksinkomsten	24.555		47.688
6. Publieksinkomsten buitenland	55.375	55.375	15.000
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	459.173	452.813	402.918
8. Sponsorinkomsten	13.500	15.500	14.500
9. Vergoedingen Coproducent	0	0	2.295
10. Overige Directe Inkomsten	15.744	8.500	0
11. Totaal Overige Directe Inkomsten (8+9+10)	29.244	24.000	16.795
12. Totaal Directe Inkomsten	488.417	476.813	419.713
13. Indirecte Inkomsten	45.676	25.000	51.246
14. Private middelen - particulieren incl. Vriendenvereniging	5.138	6.000	5.613
15. Private middelen - bedrijven	0	0	0
16. Private middelen - private fondsen	6.500	67.200	19.000
17. Private middelen - goede doelen loterijen	0	0	0
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	11.638	73.200	24.613
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	545.731	575.013	495.572
20. Baten in natura	0	0	0
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	1.079.084	1.064.976	1.054.432
22. Totaal structureel Provincie	656.000	650.000	650.000
23. Totaal structureel Gemeente	89.725	78.469	78.468
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25. Totaal structurele subsidie	1.824.809	1.793.445	1.782.900
26. Incidentele publieke subsidies	60.000	0	14.560
27. Totale subsidies	1.884.809	1.793.445	1.797.460
TOTALE BATEN (19+20+27)	2.430.540	2.368.458	2.293.032

Toelichting Private middelen - private fondsen

Prins Bernard Cultuur Fonds - Opera op de Parade Den Bosch
Stichting Goede Doelen
Baeten Geven Fonds
Totaal Private middelen - private fondsen

Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
0	0	7.500
5.000	0	10.000
1.500	0	1.500
6.500	0	19.000

Toelichting op subsidies**Subsidie Ministerie van OC&W**

In 2017 heeft het Ministerie van OC&W tevens een incidenteel voorschot verstrekt van € 250.000.

Dit voorschot wordt in de jaren 2018, 2019 en 2020 in drie gelijke delen in mindering gebracht op de jaarlijkse, structurele subsidie door het Ministerie van OC&W.

Opera Zuid zal het voorschot jaarlijks, in gelijke delen van € 83.333, als bijdrage toerekenen aan de subsidie van het Ministerie van OC&W.

Subsidie Provincie Limburg

In het boekjaar 2018 is een bedrag van € 306.000 verantwoord als subsidie Provincie Limburg.

De subsidie over boekjaar 2017 bedroeg € 300.000.

De toename met € 6.000 wordt veroorzaakt door indexering van de subsidie met 2%.

De subsidie, alsmede de indexering, heeft een structureel karakter.

Subsidie Provincie Noord-Brabant

In het boekjaar 2018 is een bedrag van € 350.000 verantwoord als subsidie Provincie Noord-Brabant.

Deze subsidie heeft een structureel karakter.

Gemeente Maastricht

Naast de bestaande subsidie binnen het kader van 'carrièreketen podiumkunsten 1'

heeft de gemeente Maastricht in 2018 een exploitatiesubsidie verstrekt ten bedrage van € 10.000.

Deze subsidie is structureel voor de duur van de huidige kunstenplanperiode.

Overige subsidies/bijdrage uit publieke middelen

Door de provincie Limburg is in 2018 een projectsubsidie toegekend van € 50.000 ter ondersteuning van de productie A Quiet Place. Dit bedrag wordt in 2019 ontvangen.

Stichting Kunstloc Brabant heeft in 2018 € 10.000 uitgekeerd als eenmalige bijdrage ter ondersteuning van A Quiet Place.

LASTEN

BEHEERSLASTEN

Beheerslasten personeel

WNT - verantwoording 2018 Stichting Opera Zuid

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Opera Zuid. Het voor Stichting Opera Zuid toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000. Het betreft hier het algemene WNT - maximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	W. Koeken	R. van Wijk	R. Loomans
	Intendant - bestuurder	Uitvoerend Producent	Zakelijk Manager
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	09/03- 31/12	01/07- 31/12
Deeltijdfactor in fte	0,98	0,86	0,0578
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	nee
Individueel WNT-maximum	€ 185.844	€ 132.366	€ 5.462
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	€ 94.455	€ 50.988	€ 2.725
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	€ 94.455	€ 50.988	€ 2.725
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 185.844	€ 132.366	€ 5.462
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	nvt	nvt	nvt
Totaal bezoldiging	€ 94.455	€ 50.988	€ 2.725
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	3/2-31/12	-	-
Deeltijdfactor 2017 in fte	0,8	-	-
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	€ 83.267	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2017	€ 83.267	-	-

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Bedragen x € 1		Richard Loomans		
Functiegegevens	Zakelijk Manager			
Kalenderjaar	2018	2017	2016	
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-1 t/m 30-6	1-7 t/m 31-12		
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	6		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 176	€ 175	
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 114.600	€ 147.000		
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 38.933			
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja			
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 7.462	€ 6.575	€ 0	
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 14.037			
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0			
Totale bezoldiging, exclusief BTW	€ 14.037			
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.			

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

N.v.t.

1.d Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

Naam topfunctionaris	Functie
G.H. Hoefsloot	Voorzitter
C.J.N.M. Jacobs	Vice - voorzitter
T.M.F. Faut	Penningmeester
J.F.M. Heuvelmans	Secretaris
L.L. Langevoort	Lid
E. Blanksma – van den Heuvel	Lid

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In het boekjaar 2018 zijn geen uitkeringen gedaan aan topfunctionarissen wegens beëindiging dienstverband.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

LASTEN

BEHEERSLASTEN

Beheerslasten personeel

Personeelslasten:	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
directie	107.562	131.586	169.050
administratie	72.810	59.350	62.763
secretariaat	43.612	37.356	39.691
algemene zaken	187.494	195.727	171.533
	<u>411.478</u>	<u>424.019</u>	<u>443.036</u>
Overige personeelskosten			
Inleenpersoneel	6.500	10.000	11.883
Diversen	19.554	22.001	10.936
	<u>26.054</u>	<u>32.001</u>	<u>22.819</u>
Totaal beheerslasten personeel	437.532	456.020	465.855

De personeelslasten van Opera Zuid zijn onderverdeeld naar beheerslasten personeel en activiteitenlasten personeel.

Met ingang van 2017 is rekening gehouden met de mate van bezetting van de activiteiten.

De niet aan activiteiten toegerekende uren zijn opgenomen onder de beheerslasten personeel.

Beheerslasten materieel	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
	€	€	€
Huisvesting:			
Huur huistheater	73.132	73.204	72.122
Overige huurkosten	6.000	21.036	39.389
Energiekosten	19.682	21.900	25.268
Inrichtingskosten	1.673	0	594
Beveiliging	2.584	2.549	3.463
Opslag decor	18.260	18.278	18.009
Diversen	26.751	25.000	27.340
Totaal			
Huisvestingskosten	148.082	161.967	186.185
Bureaunkosten:			
Kantoorbehoeften	10.682	14.000	12.319
Porti	2.210	4.000	4.110
Bankkosten	1.348	900	986
Telefoon	4.007	3.000	4.944
Verzekeringen	10.294	11.500	9.403
Automatisering	10.384	10.500	10.813
Autokosten	4.095	7.000	3.319
Accountantskosten	13.893	13.000	24.963
Representatie	481	1.200	510

Abonnementen en contributies	4.596	6.500	5.725
Algemene productiekosten	0	0	0
Diversen	5.275	4.300	4.051
Subtototaal bureaunkosten	<u>67.265</u>	<u>75.900</u>	<u>81.143</u>
Algemene publiciteitskosten:			
Diverse publiciteitskosten	<u>12.239</u>	<u>12.000</u>	<u>17.205</u>
Algemene publiciteitskosten	<u>12.239</u>	<u>12.000</u>	<u>17.205</u>
Totaal Bureaunkosten	<u>79.504</u>	<u>87.900</u>	<u>98.348</u>
Afschrijvingskosten:			
Afschrijving kantoorinventaris	<u>5.530</u>	<u>4.800</u>	<u>5.240</u>
Totaal beheerslasten materieel	<u>233.116</u>	<u>254.667</u>	<u>289.773</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN	<u>670.648</u>	<u>710.687</u>	<u>755.629</u>
ACTIVITEITENLASTEN	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
ACTIVITEITENLAST PERSONEEL			
Artistieke medewerkers	€	€	€
Regisseurs	63.184	42.833	75.376
Decorontwerper	20.268	19.095	25.376
Lichtontwerper	15.587	10.200	15.576
Kostuumontwerper	218	0	17.830
Choreograaf	0	1.275	4.080
	<u>99.257</u>	<u>73.403</u>	<u>138.238</u>
Uitvoerend personeel			
Dirigent	64.920	71.440	69.383
Solisten	317.641	357.515	241.678
Productieleiding	47.235	50.380	54.437
Koor & figuranten	219.928	211.532	119.569
Orkest	49.995	71.305	66.174
Technici	303.020	222.751	260.371
Voorstellingsleiders	38.278	40.241	45.369
Kostuummakers	139.722	129.292	132.429
Kap en grime	52.289	35.014	39.986
Overig	0	0	0
	<u>1.233.028</u>	<u>1.189.470</u>	<u>1.029.396</u>
Overig personeel			
Repetitor	22.520	22.145	18.454
Taalcoach	750	500	400
	<u>23.270</u>	<u>22.645</u>	<u>18.854</u>
Totaal activiteitenlasten personeel	<u>1.355.555</u>	<u>1.285.518</u>	<u>1.186.488</u>

ACTIVITEITENLAST MATERIEEL

Vorbereiding

Vorbereidingskosten	18.754	15.600	21.978
Repetities	41.500	41.500	41.500
Verzekeringen	634	0	2.800
Transportkosten	77.570	55.950	60.317
Auteursrechten	24.555	39.125	0
Onvoorzien	0	18.000	0
	<u>163.013</u>	<u>170.175</u>	<u>126.594</u>

Uitvoering

Decor	72.265	63.720	86.393
Kostuums	15.878	19.985	17.811
Kap/grime-materiaal	11.176	11.925	4.255
Rekwisieten	3.399	2.505	6.148
Licht en geluid	34.810	23.260	20.570
Projectie	3.957	1.427	3.748
	<u>141.485</u>	<u>122.822</u>	<u>138.925</u>

Specifieke publiciteit	74.891	60.000	72.736
Afschrijvingen	20.971	14.256	13.962
Educatie	4.639	5.000	3.705
Totaal activiteitenlasten materieel	<u>404.999</u>	<u>372.253</u>	<u>355.923</u>

TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN

<u>1.760.554</u>	<u>1.657.771</u>	<u>1.542.411</u>
-------------------------	-------------------------	-------------------------

TOTAAL LASTEN

<u>2.431.202</u>	<u>2.368.458</u>	<u>2.298.040</u>
-------------------------	-------------------------	-------------------------

Rentebaten/-lasten

Rentebaten	0	0	0
Rentelasten	-3.376	0	-4.629
Saldo rentebaten/-lasten	<u>-3.376</u>	<u>0</u>	<u>-4.629</u>

EXPLOITATIERESULTAAT

<u>-4.038</u>	<u>0</u>	<u>-9.637</u>
----------------------	-----------------	----------------------

Activiteitenlasten per productie:

	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
	€	€	€
Overige productiekosten	37.490	20.000	28.245
De Barbier van Sevilla	0	0	863.211
Werther	0	0	635.166
Het Meermeisje	9.211	0	15.789
Un Ballo in Maschera	943.190	915.367	0
A Quiet Place	770.663	722.404	0
	<u></u>	<u></u>	<u></u>
Totaal activiteitenlasten	<u>1.760.554</u>	<u>1.657.771</u>	<u>1.542.411</u>

5. Prestatieoverzicht 2018

	HUIDIG BOEKJAAR		ACTIVITEITEN PLAN		VORIG BOEKJAAR	
PRODUCTIES	Aantal		Aantal		Aantal	
1 Nieuwe eigen producties totaal	1		2		2	
2 Nieuwe coproducties totaal	2		1		1	
3 Reprise eigen productie						
4 Reprise coproductie	1		1			
5 Totaal producties (1+2+3+4)	4		4		3	
Uitsplitsing totaal producties:						
6 Producties grote zaal	2		2		2	
7 Producties midden en kleine zaal	2		2		1	
VOORSTELLINGEN	aantal voorstellingen	aantal bezoeken	aantal voorstellingen	aantal bezoeken	aantal voorstellingen	aantal bezoeken
8 Reguliere voorstellingen standplaats	5	1.925	3	2.800	2	868
9 Reguliere voorstellingen buiten standplaats	39	20.439	38	21.450	35	12.019
10 Reguliere voorstellingen buitenland	10	7.460	4	1.700	1	426
11 Reguliere voorstellingen totaal (8+9+10)	54	29.824	45	25.950	38	13.313
12 Schoolgebonden voorstellingen po	0	0			0	0
13 Schoolgebonden voorstellingen vo	0	0			0	0
14 Schoolgebonden voorstellingen mbo, ho	0	0			0	0
15 Schoolgebonden voorstellingen Totaal (12+13+14)	0	0	0	0	0	0
16 Totaal voorstellingen en bezoeken (11+15)	54	29.824	45	25.950	38	13.313
Specificatie van bezoeken totaal:	aantal bezoeken		aantal bezoeken		aantal bezoeken	
17 Gratis bezoeken	10.504		8.000		1.466	
18 Betaalde bezoeken	19.320		17.950		11.847	
Overige bezoeken:						
19 Bezoeken website totaal	44.531				72.918	
20 Aantal unieke bezoekers website	30.509				54.835	
OVERIGE ACTIVITEITEN	aantal activiteiten	aantal deelnemers	aantal activiteiten	aantal deelnemers	aantal activiteiten	aantal deelnemers
21 Schoolgebonden activiteiten (po/vo/mbo/ho)	5	177	0	0	22	956
22 Openbare activiteiten	40	365.273	0	0	38	16.578
23 Totaal overige activiteiten (21+22)	45	365.450	0	0	60	17.534

In bovenstaand overzicht zijn de bezoekers van Un Ballo in Maschera in 's-Hertogenbosch (Opera op de Parade) voor 2018 gerubriceerd onder de reguliere voorstellingen (9.000 bezoekers). In 2017 stonden deze gerubriceerd als deelnemers aan openbare activiteiten.

De openbare activiteiten in 2018 omvatten mede de kijkers van de Tv-registratie van de Sing-a-Long in 's-Hertogenbosch. De uitzendingen van de NPO en Omroep Brabant werden door 346.000 mensen bekeken. Het event zelf werd door 4.500 mensen bezocht.

6. Handtekeningenblad

Getekend te Maastricht, 29 maart 2019

Het Bestuur van Stichting Opera Zuid

W.K.M. Koeken
Intendant - bestuurder

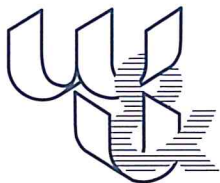
R.S. van Wijk
Uitvoerend Producent

J.M.P.J. Loomans
Zakelijk Manager

Namens de Raad van Toezicht van Stichting Opera Zuid, daartoe gemandateerd

Drs. G.H. Hoefsloot
Voorzitter

Mr. T.M.F Faut
Penningmeester

**WOLTING &
VERSTEEGH**

accountants belastingadviseurs

postbus 2511
6401 da heerlen

gerard bruningstraat 12
6416 eb heerlen
telefoon +31 45 542 55 11
telefax +31 45 542 16 99
e-mail info@wolting.nl
kvk 14042709

kantoor maastricht
grote gracht 95-b
6211 sv maastricht
telefoon +31 43 310 16 16

Aan de Raad van Toezicht van
Stichting Opera Zuid
Malpertuisplein 60
6217 CD MAASTRICHT

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Opera Zuid te Maastricht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Opera Zuid op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

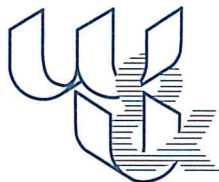
- 1) de balans per 31 december 2018;
- 2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en het Controleprotocol eindverantwoording verleende subsidies Provincie Limburg. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Opera Zuid zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benoeming

Wij zijn door de Raad van Toezicht op 4 februari 2015 benoemd als accountant van Stichting Opera Zuid vanaf de controle van het boekjaar 2014 en zijn sinds die datum tot op heden de externe accountant.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017 – 2020, het Controleprotocol eindverantwoording verleende subsidies Provincie Limburg en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

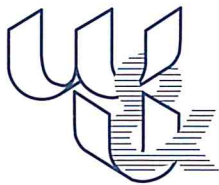
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

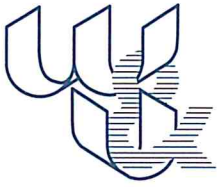
Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Heerlen, 29 maart 2019

Wolting & Versteegh B.V.

w.g. F. van der Stelt RA

Coll.

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, het Controleprotocol eindverantwoording verleende subsidies Provincie Limburg, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.